

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

1.1 TALOUS, ELINVOIMA JA VÄESTÖ

1.1.1 TYÖIKÄISET

1.1.2 LAPSET, NUORET JA LAPSIPERHEET

1.1.3 IKÄÄNTYNEET

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi valtuustokaudelta

2.1 STRATEGIASSA JA HYVINVOINTISUUNNITELMASSA ASETETUT PAINOPISTEALUEET

2.2 ONNISTUMISIA 2023

2.3 EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

3 TOIMENPITEET HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI 2023

3.1 EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN TOIMENPITEITÄ

3.2 HYVINVOINTIPALVELUT

3.3 VARHAISKASVATUS

3.4 OPETUSPALVELUT

3.5 KONSERNIPALVELUT JA KAAVOITUS

3.6 TEKNISET PALVELUT

3.7 RUOKAPALVELUT

3.8 YHDISTYSTEN HYVINVOINTITYÖ

4 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2024

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

5 Suunnitelman laatijat

6 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

2023

Hyvinvointikertomus

Väestö

Huoltosuhte (demografinen):	90,9 % (90,9 %, 89,9%)*
Lapsiperheet:	30,3 % (31,1 %, 30,2 %, 30,6%)*
Gini-kerroin :	27,5 (27,2, 25,9, 28,0)*
Äänestysaktiivisuus:	71,1 % (eduskuntavaaleissa)
Toimeentulotukea saaneet:	241 (239, 288, 291)* (kotitaloudet vuoden aikana)
Kunnan pienituloisuusaste:	13,6 (13,2, 12,2, 12,9) *

Työikäiset

Työlliset väestössä:	36,8 % (36,74 %, 35,6 %, 36,7%)*
Työttömät työvoimasta (TEM):	8,8 % (8,4 %, 10,8 %, 12%)*
Joista pitkäaikaistyöttömiä:	25,5 % (41,1 %, 35,6 %, 19%)*
Nuorisotyöttömät (18-24v):	9,4 % (9,9 %, 12,1 %, 14,3%)*
Vaikeasti työllistyvät (15-64v):	3,6 % (4,0%)* (rakennetyöttömyys)
Koulutustasomittain:	339,6 (335,2, 334,7)*

Ikäihmiset

Kotona asuvat 75-84 vuotiaat: 97,1 % (98,5 %, 93,5 %, 92,6%)* (vastaavan ikäisestä väestöstä)

Yli 65-v säännöllisen kotihoidon piirissä: 7,1% (6,0 %, 7)*

Omaishoidontuki 75-84v hoidettavat: 27 (28)*

Perusterveydenhuollon

avohoidon lääkärin 75-84v potilaat: 674 (709)*

Elävänä syntyneet: 60 (37, 54, 46, 84)*

Yhden vanhemman perheet (kaikkia perheitä): 22,9 % (20,2 %, 20,8%)*

Huostassa vuoden aikana olleet: 0,6 % (0,6 %, 0,9%)* (vastaavan ikäisestä väestöstä)

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24v: 9,4 % (7,5 %, 5,0 %, 5,0%)*

8.-9.lk harrastaa jotain vähintään kerran vk:ssa: 94,7 % (97,0%)*

4.-5.lk harrastaa jotain vähintään kerran vk:ssa: 93,3 % (85,2%)*

Lasten liikunta-aktiivisuus

4.-5.lk oppilaista vähintään tunnin päivässä liikkuvat: 38,5 % (33,3%)*

8.-9.lk oppilaista vähintään tunnin päivässä liikkuvat: 24,5 % (23,8%)*

Lukio 1.-2. lk oppilaista vähintään tunnin päivässä liikkuvat: 16,2 % (15,7%)*

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE-mittaus)

5.lk oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 24,3 % (28,4%)*

8.lk oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 58,3 % (37,1%)*

Lapset, nuoret, perheet

Terveys

Sairastavuusindeksi, ikävakioitus: 102,8 (100,8, 100,4)*

Yli 65-v lonkkamurtumat (vastaavan ikäisestä väestöstä): 0,6 % (0,7 %, 0,5 %, 0,7%)*

Sairauspäivärahaa saaneet

16-64-vuotiaat 1000 asukasta kohden: 166,8 (127,4, 127,4, 100,5)*

Liikunta, kulttuuri

Liikuntaneuvonnassa käyneiden määrä 2023: 85 (56, 32)*

Kirjasto käyntimäärän muutos: +14 %

Tapahtumia: > 100

Mediaohjaaja 2023

* sulautettu linjatettu edellisten vuosien lukemat

ASIKKALA

Pinta-ala: 756 km²Väestöennuste
2030: 7618

Asukkaita: 7952
joista 0-17v: 16,4 %
18-64v: 48,8 %
ja yli 65v: 34,8 %

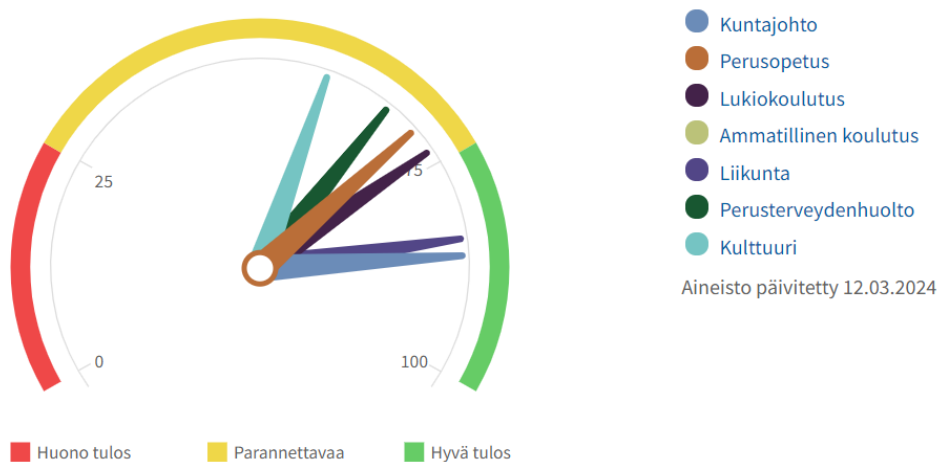
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan kaikille palvelualueille kuuluva lakisääteinen velvollisuus (Terveydenhuoltolaki 2010/1326, Kuntalaki 2015/410). Sote-uudistus siirsi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen, mutta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy edelleen kunnilla. Kunnan eri tehtävät, kuten kasvatus- ja opetus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut sekä kaavoitus ja liikennejärjestelyt luovat edellytyksiä kuntalaisten hyvinvoinnille ja terveydelle. Myös muut tahot kuten seurakunnat, yhdistykset ja yritykset tekevät merkittävää työtä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia seikkoja seurataan vuosittaisissa hyvinvointikertomuksissa sekä kerran valtuustokaudessa laadittavassa laajassa hyvinvointikertomuksessa.

Asikkalan kunnan laaja hyvinvointikertomus on laadittu vuosilta 2017-2020 ja vuosittainen hyvinvointiraportti vuosilta 2021 ja 2022. Tässä hyvinvointikertomuksessa kuvataan asikkalalaisten hyvinvoinnin tilaa sekä kunnassa tehtyä hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä vuonna 2023. Hyvinvointikertomuksessa arvioidaan hyte-työn toteutumista sekä tehdään tarvittavia tarkennuksia hyvinvointisuunnitelman painopistealueisiin, tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen TEAviisari osoittaa kunnan terveydenedistämistyön suuntaa kuntajohtoon, perusopetukseen, lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen, liikuntaan, perusterveydenhuoltoon sekä kulttuuriin liittyvien indikaattorien avulla. Asikkalasta ei ole saatavilla tietoja ammatillisesta koulutuksesta. TEAviisarin tulokset löytyvät kokonaisuudessaan THL:n sivuilta ja Asikkalan kuntakohtaiset tulokset linkistä: [Teaviisari Asikkala 2023](#)

KUVIO 1. TEAviisarin kokonaistulos Asikkalassa 2023

Kaikki sektorit : Asikkala 2023

TEAviisarin tulosten perusteella Asikkalan terveydenedistämisen aktiivisuudessa on tapahtunut joiltain osilta parannusta aiempiin tuloksiin verrattuna, joiltain osin parannettavaa on edelleen. (KUVIO 1). Perusterveydenhuollon ja kulttuurin osalta parannettavaa on valtakunnalliseen tasoon verrattuna eniten. Näiden osalta on nähtävissä puutteita raportoinnissa ja tiedon välittämisessä luottamushenkilöille. Kuntajohtoon osalta Asikkalan tulokset ovat valtakunnallista tasoa paremmat lukuunottamatta osallisuutta, jossa jäädytään valtakunnallisen tason alapuolella. Liikunnan ja lukiokoulutuksen osalta Asikkalan tulokset ovat valtakunnallista tasoa paremmat. (TAULUKKO 1.) Osa TEAviisarin tuloksista on selitettävissä puuttuvilla tai epätarkoilla tiedoilla. Jatkossa on tarpeen kiinnittää enemmän huomiota TEA mittaristoon liittyvään tiedonkeruuseen mahdollisimman totuudenmukaisen ja vertailukelpoisen tiedon saamiseksi.

TAULUKKO 1. Terveydenedistämisen aktiivisuus Asikkala ja Koko maa 2023

Pisteet	Asikkala	Koko maa
Kaikki sektorit	73	70
Kuntajohto	86	83
Perusopetus	70	65
Lukiokoulutus	73	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	84	72
Perusterveydenhuolto	66	70
Kulttuuri	58	71

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2023 koostuu kolmesta kokonaisuudesta. Ensimmäisessä osassa (OSA I) kuvataan Asikkalan väestön hyvinvoinnin tilaa ja toisessa osassa (OSA II) esitetään toimenpiteet vuodelle 2024. Lopussa (OSA III) on kirjattuna hyvinvointikertomuksen käsittely päätöksenteossa.

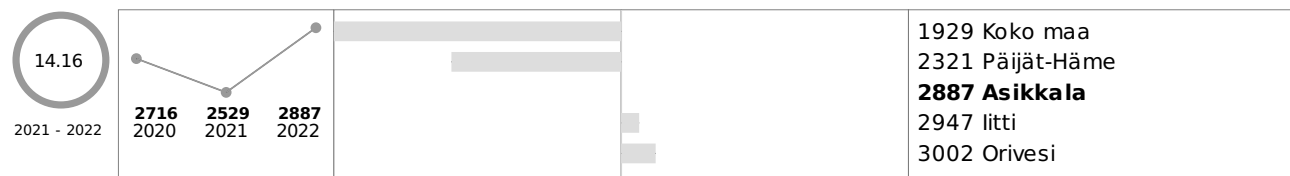
1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS JA ELINVOIMA

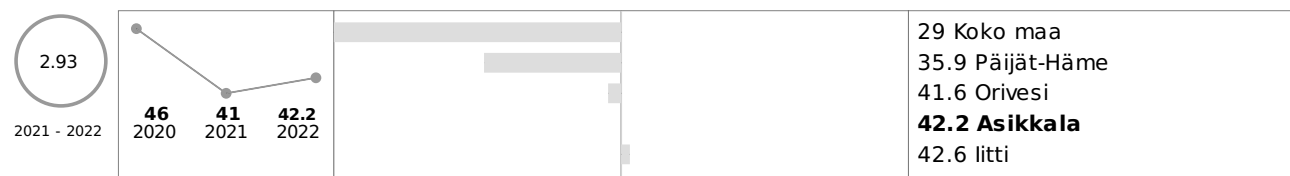
Talous

Tulot

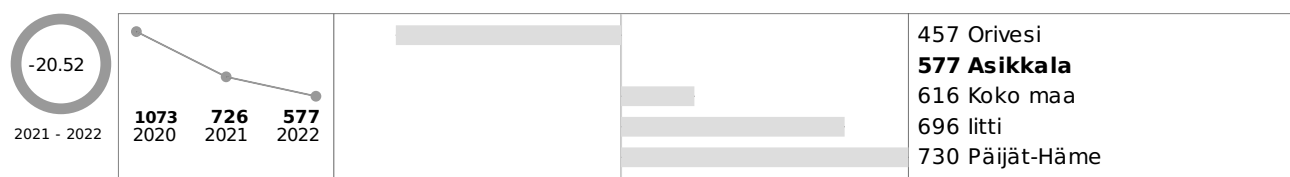
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

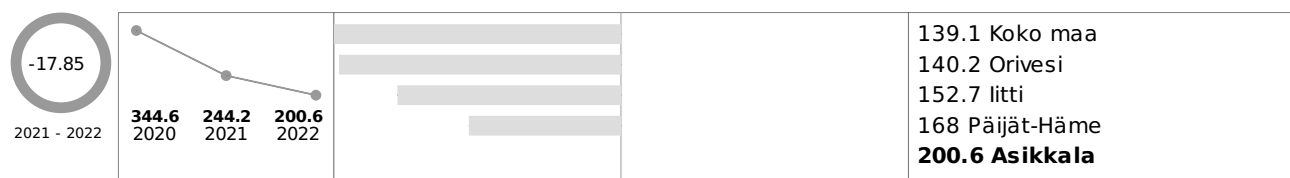
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

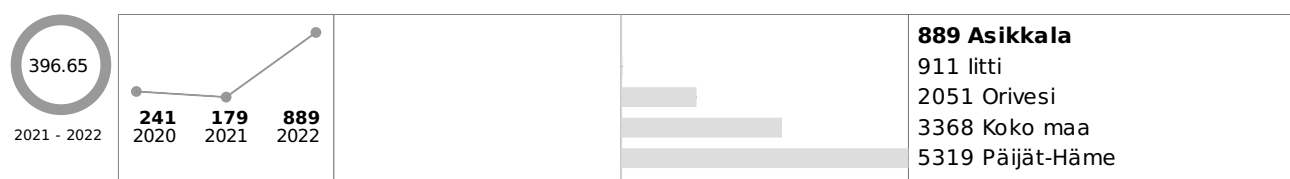
Vuosikate, euroa / asukas

Vuosikate, % poistoista

Lainakanta, euroa / asukas

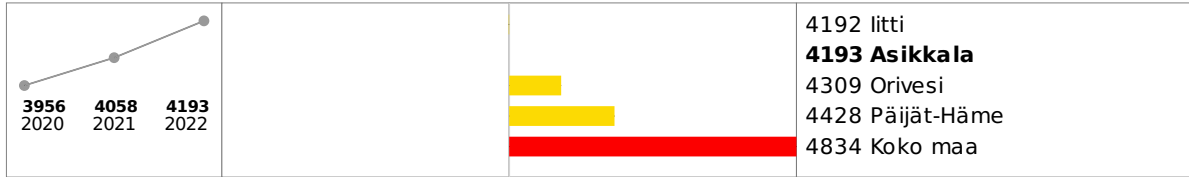
Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Verotulot, euroa / asukas

3.33

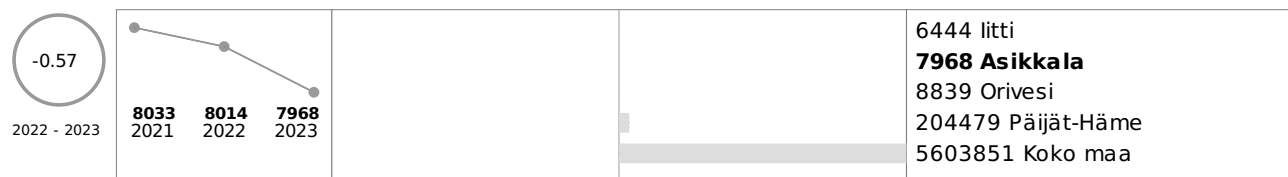
2021 - 2022

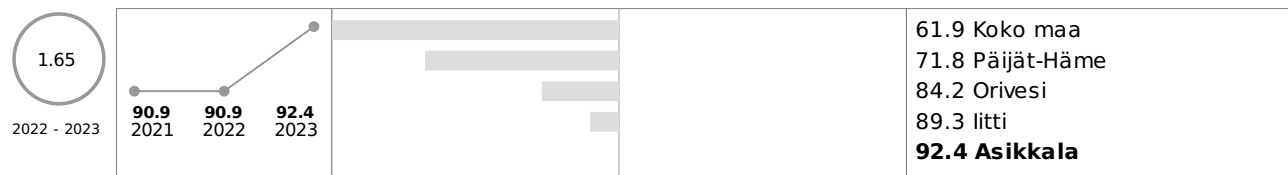
Elinvoima

Väestö

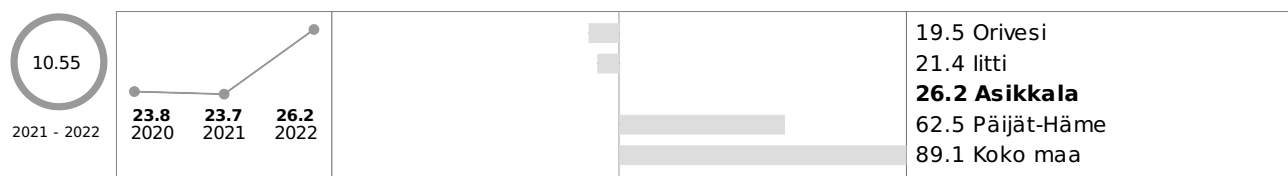
Väestö 31.12.

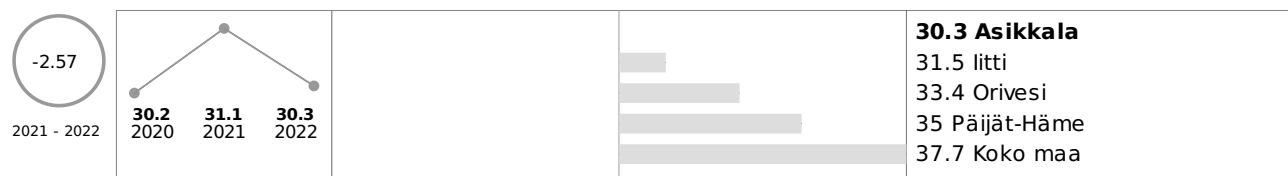
Huoltosuhte, demografinen

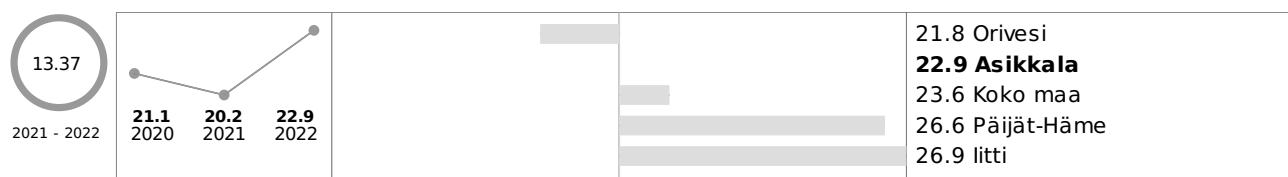
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

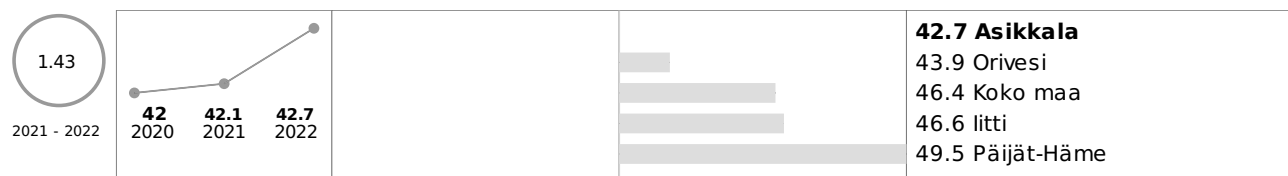
Lapsiperheet, % perheistä

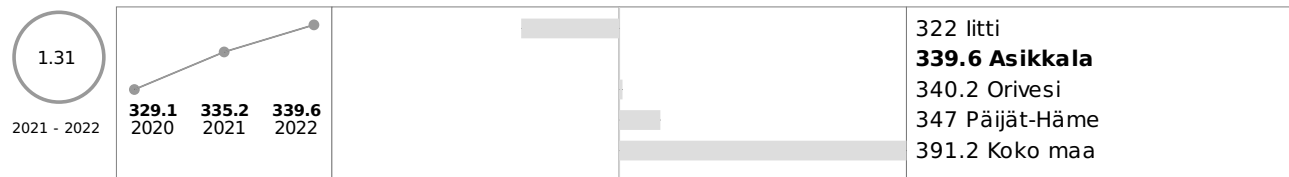
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

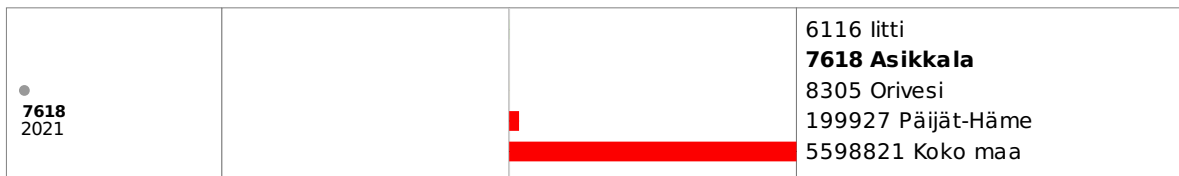
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

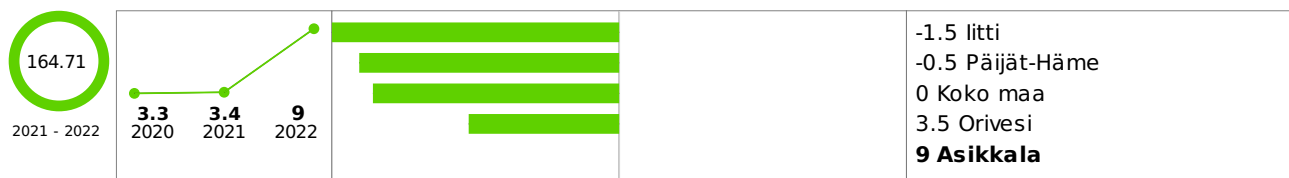
Koulutustasomittain

Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

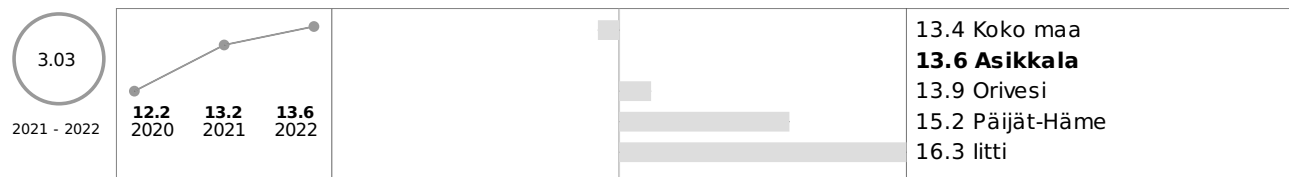

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

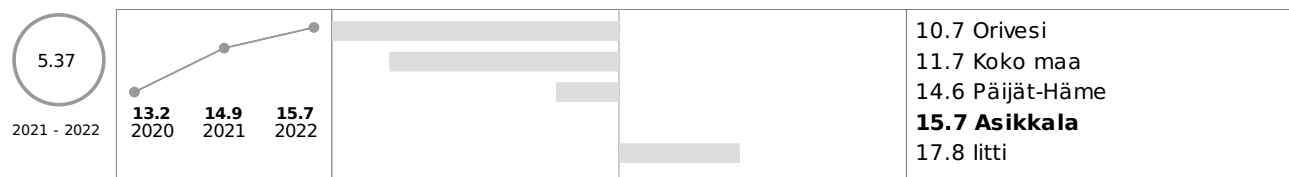

Elinvoima

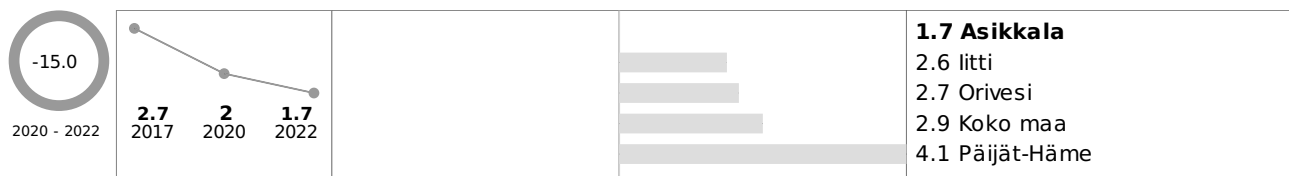
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

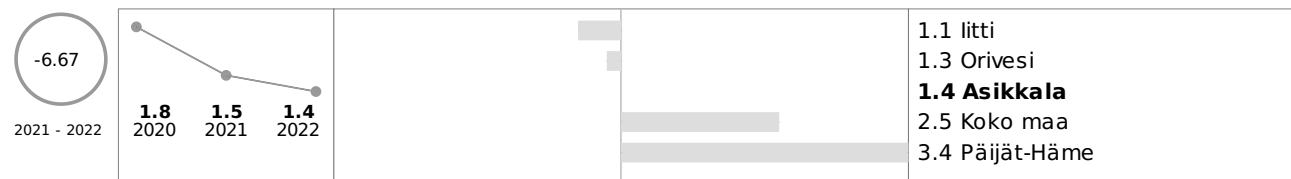
Lasten pienituloisuusaste

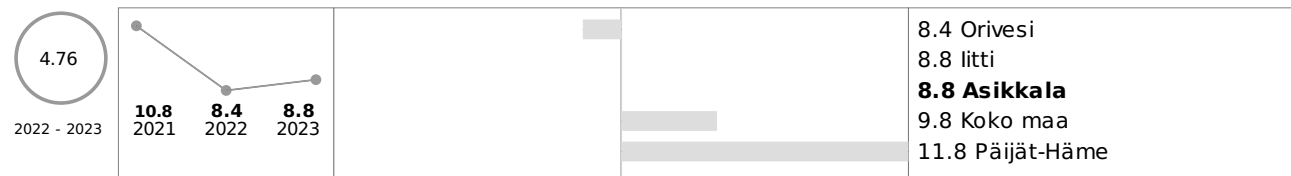
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

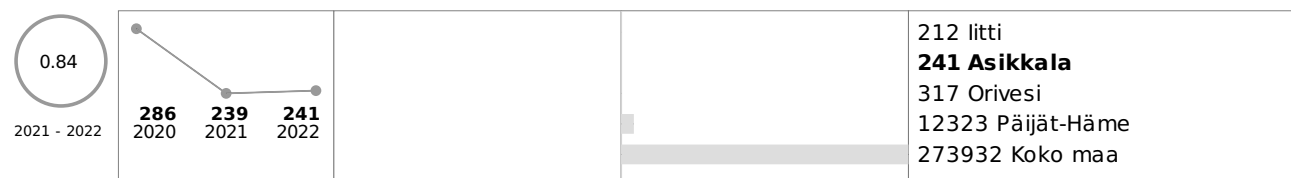
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

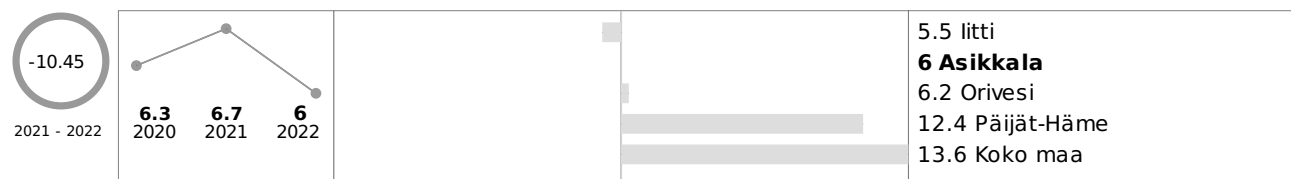
Työttömät, % työvoimasta

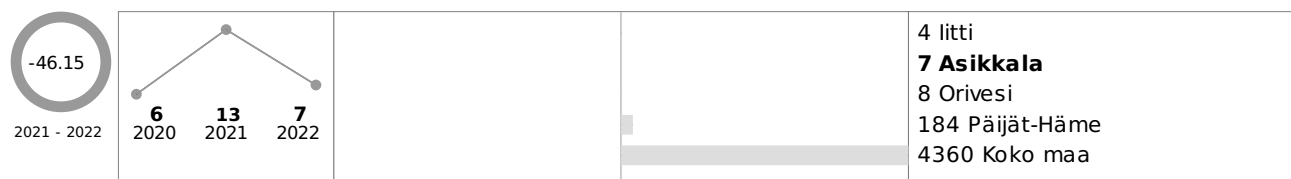
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä

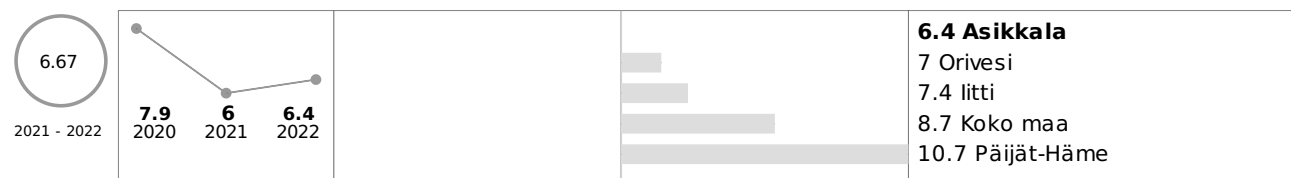
Yleistä asumistukea saaneet yhteensä, % asutokunnista

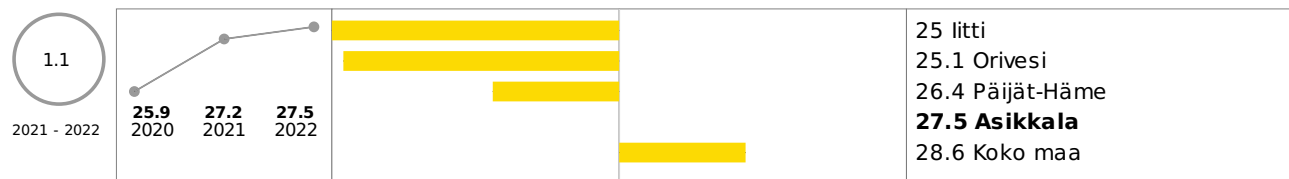
Jätetyt velkajärjestelyhakemukset, lkm

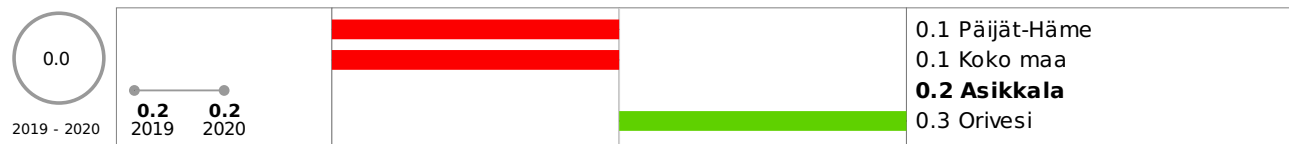
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

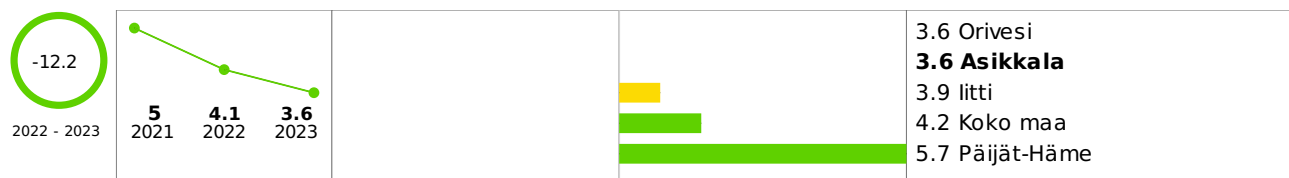
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

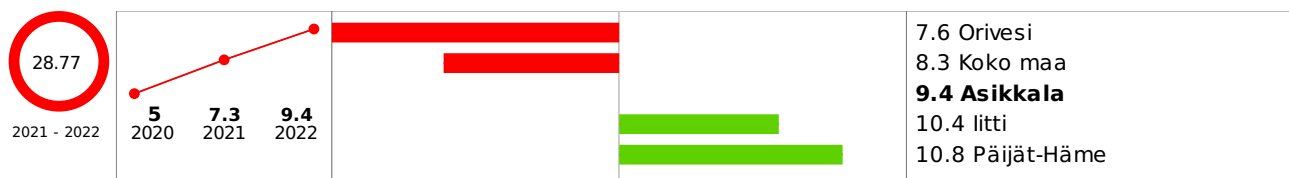
Työlliset, % väestöstä

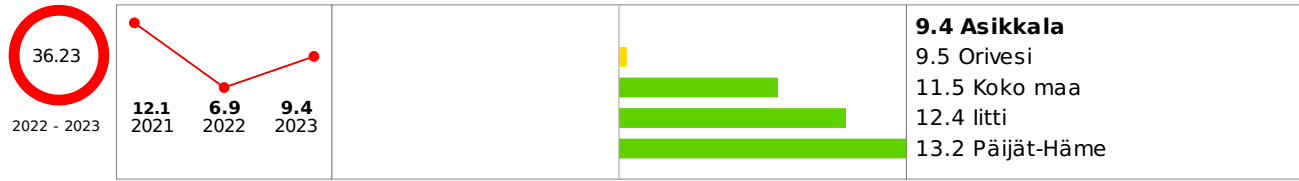
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

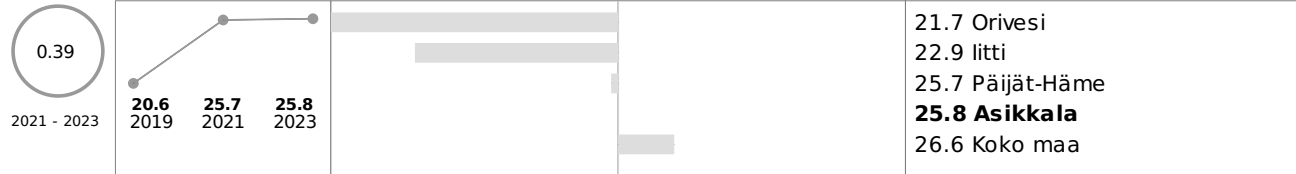

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

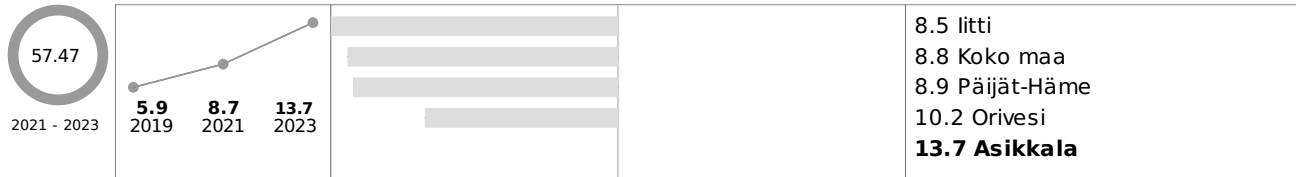
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

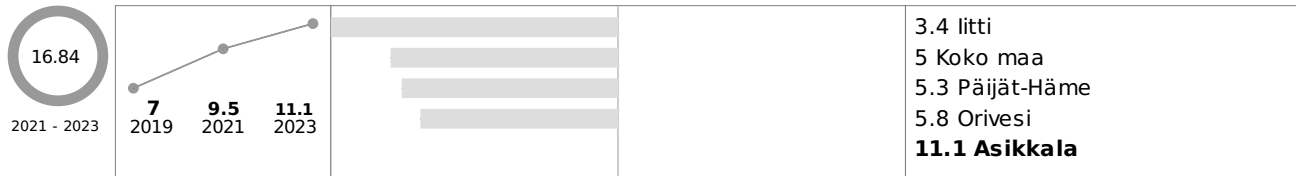
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

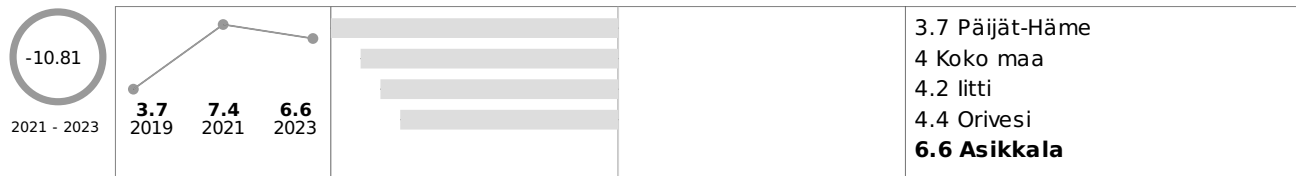
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

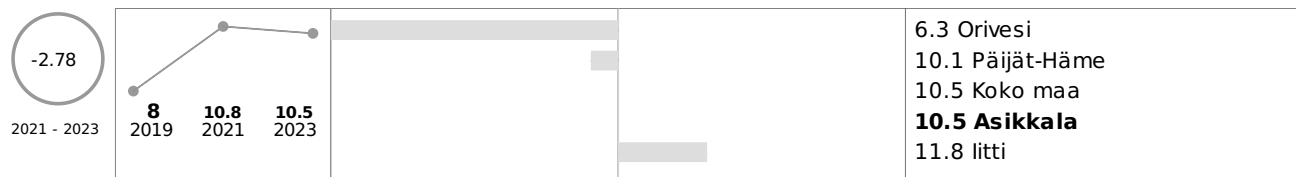
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

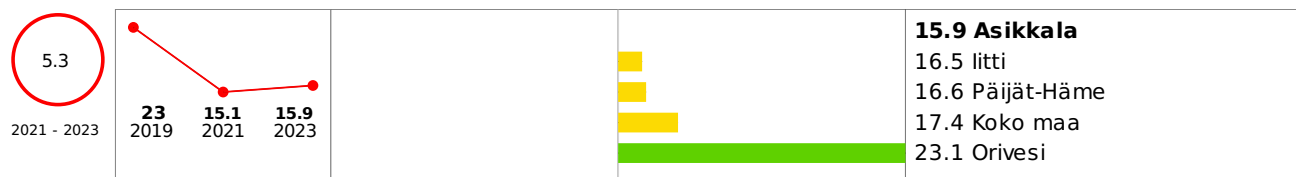
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

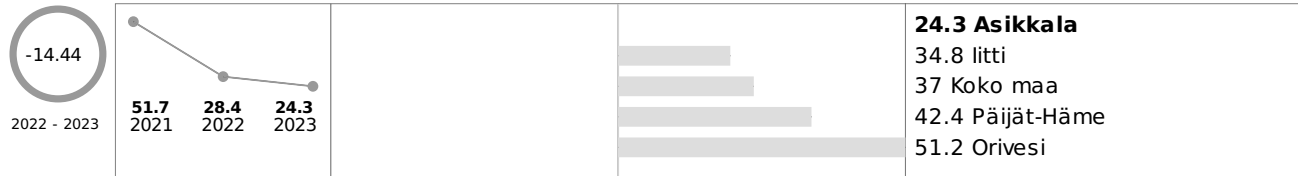
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

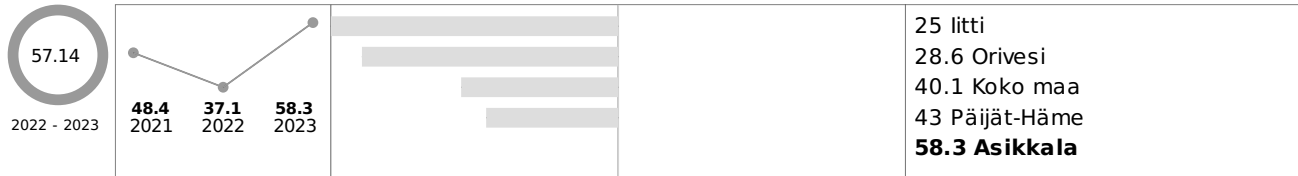
Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

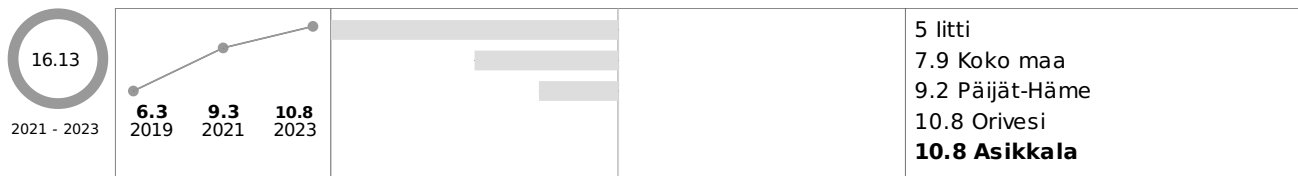

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

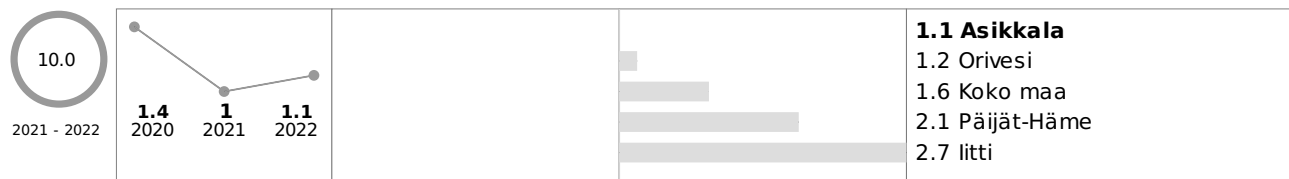

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

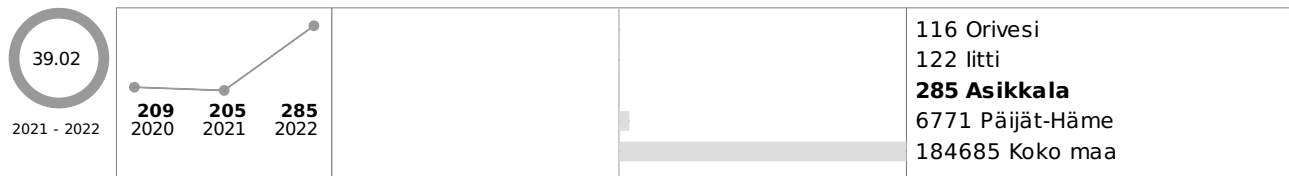
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

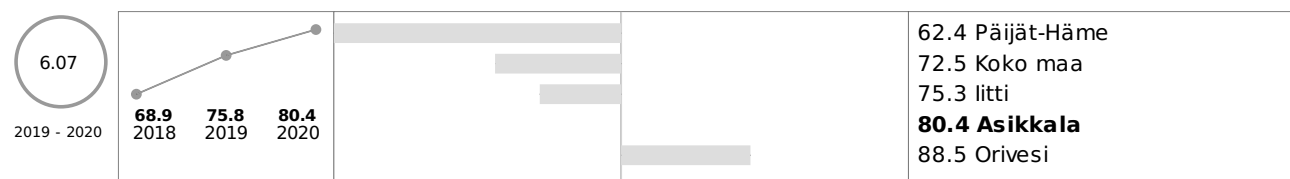
Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

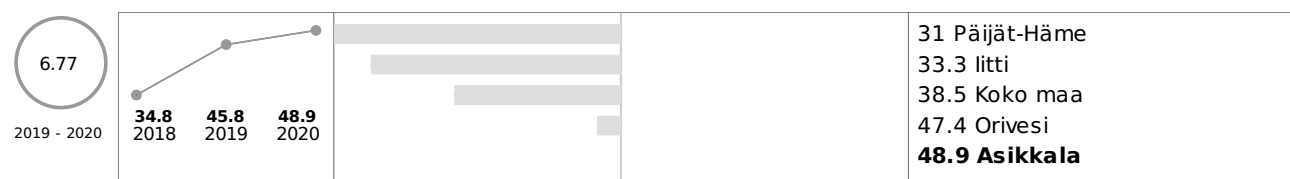
Kunnan palvelut

Päivähoito

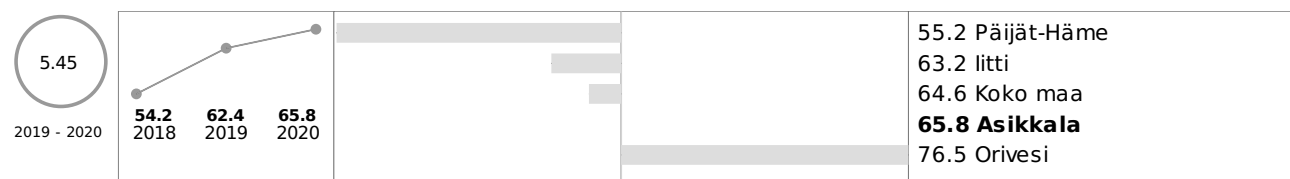
Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

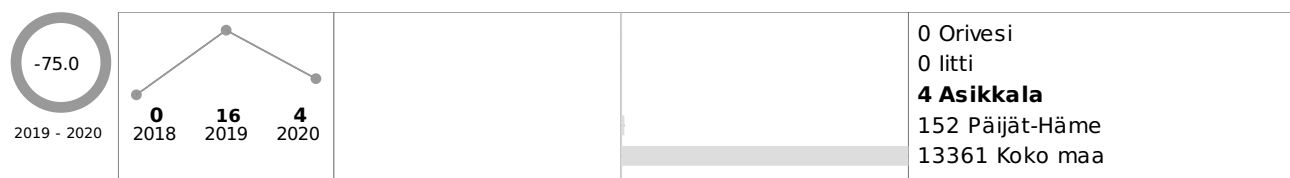
Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

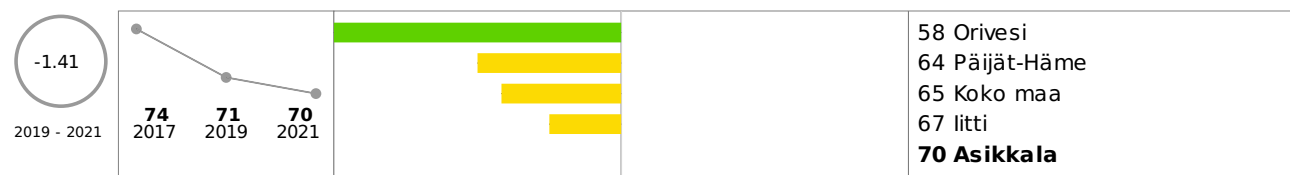

Leikkitoiminnan piirissä keskimäärin toimintapäivänä olleet lapset, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

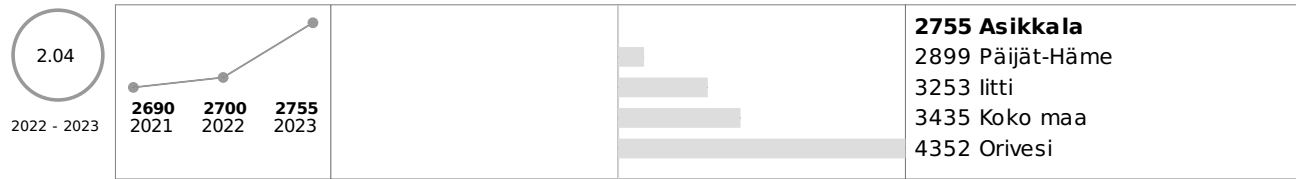
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

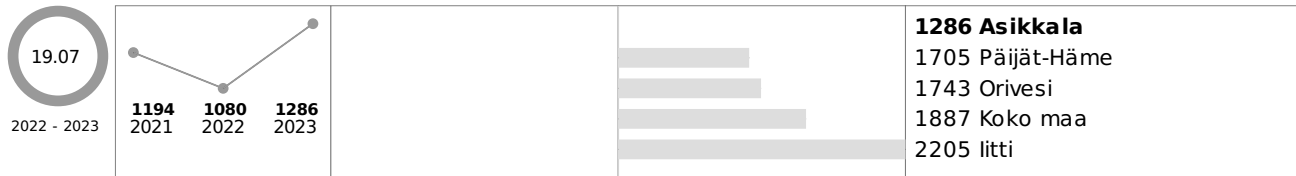

Sosiaali- ja terveydenhuolto

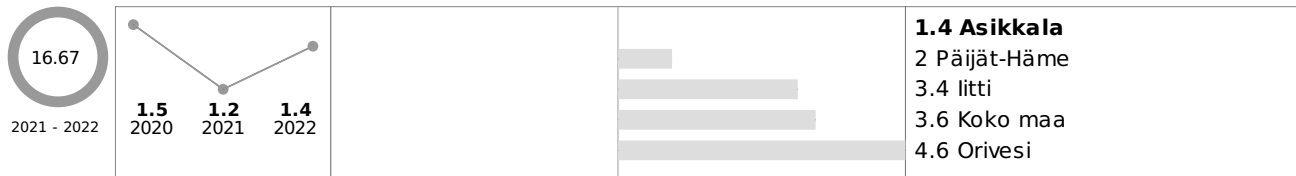
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

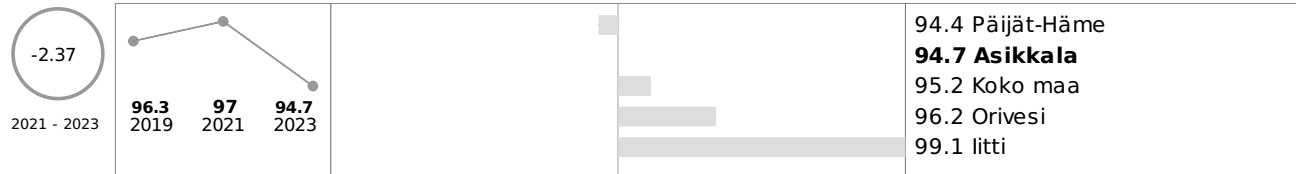

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

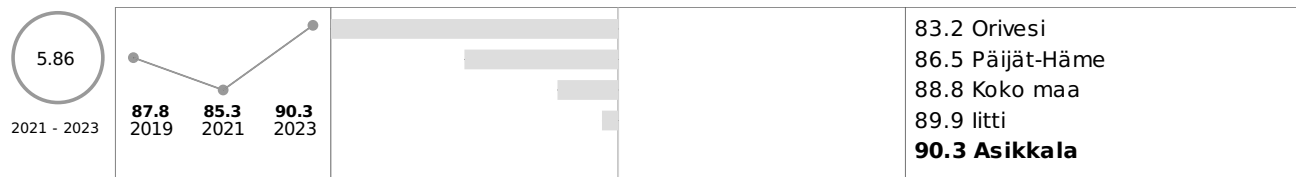

Vapaa-aika

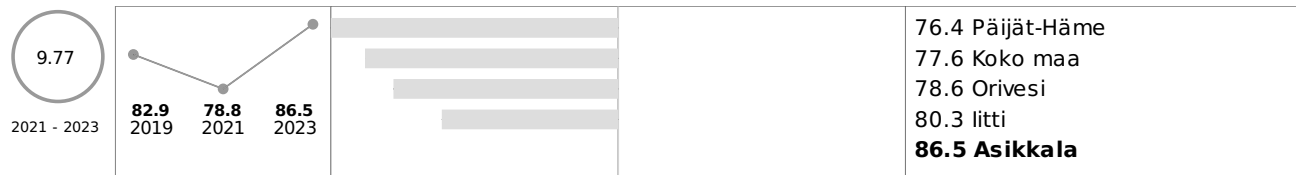
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

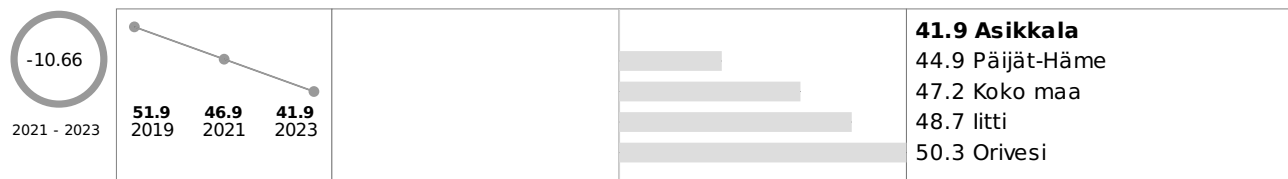
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

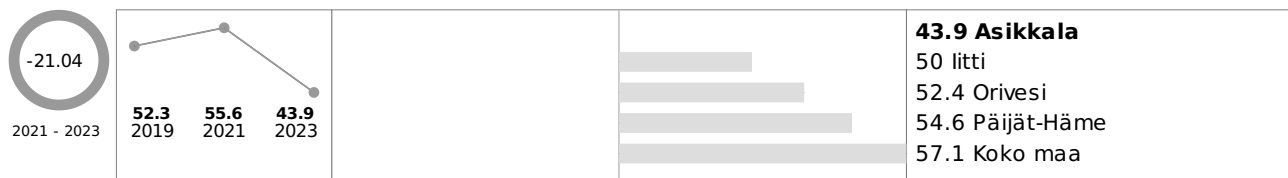
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

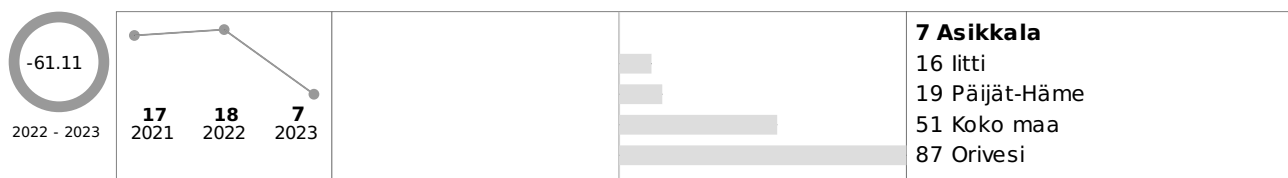

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

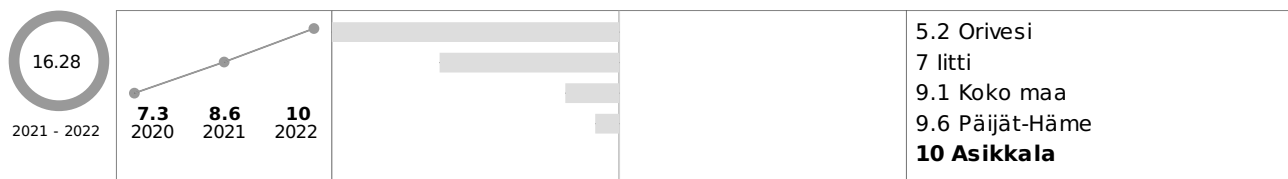

Muut palvelut

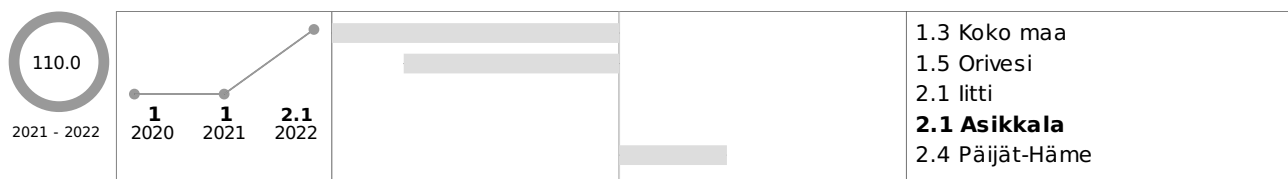
Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

0 - 17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Uudet lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat, % vastaavasta väestöstä

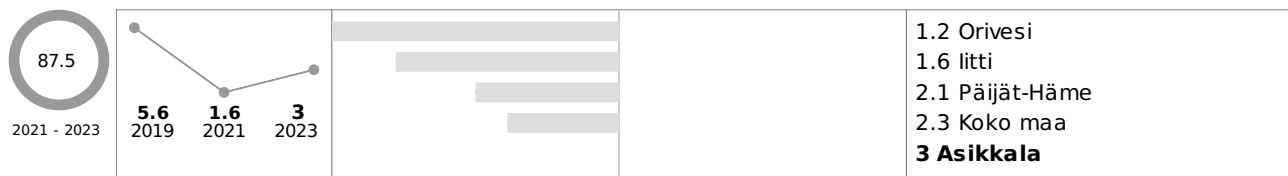

NUORET JA NUORET AIKUISET

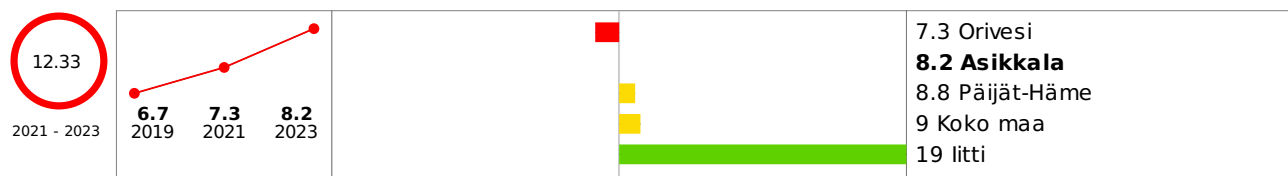
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

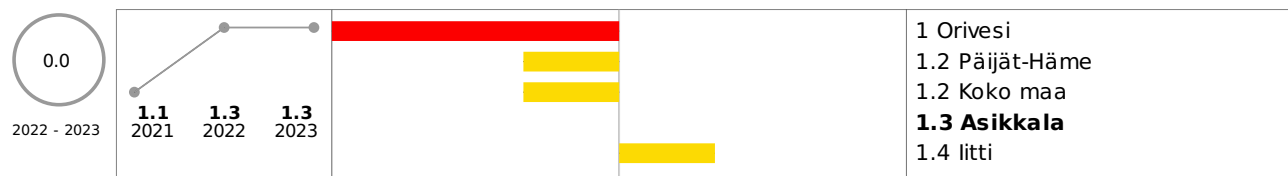
Nuuskaa päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

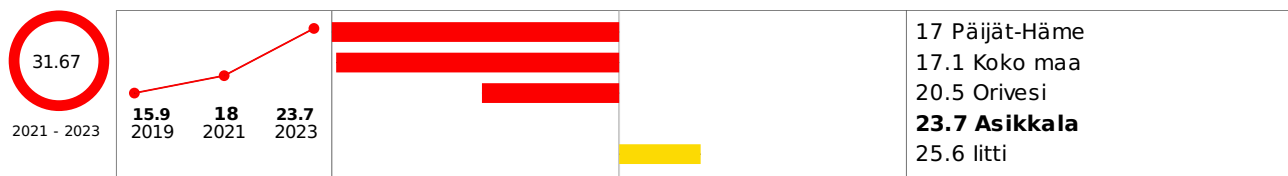
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

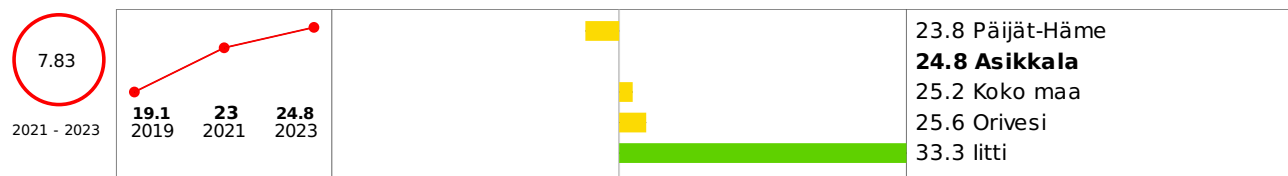
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

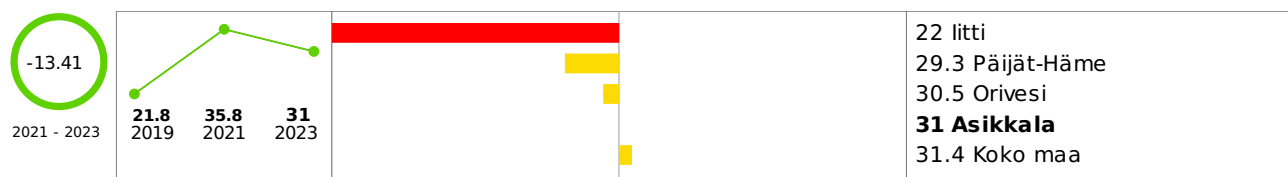
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

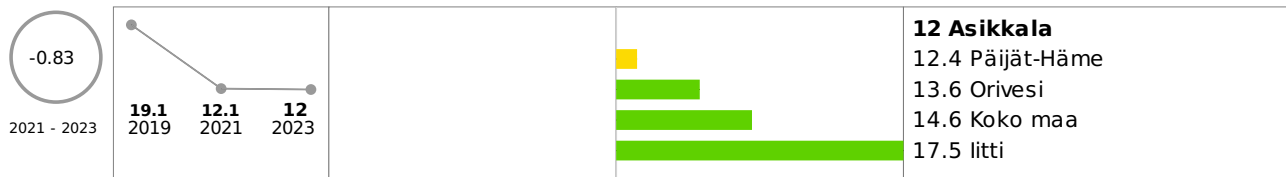
Kokee terveydentilansa keskinortaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

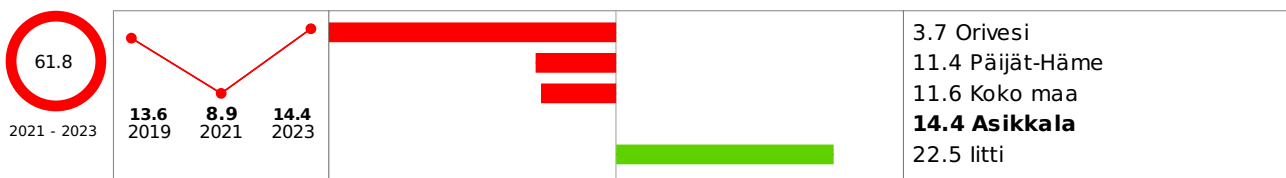
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tupakoi päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

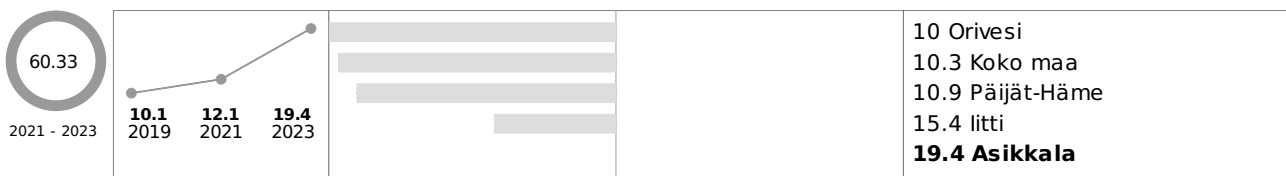

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

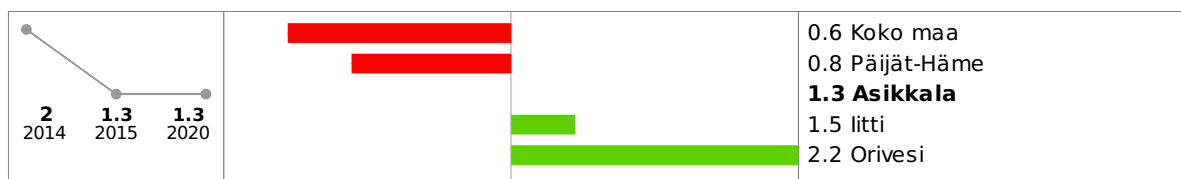

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

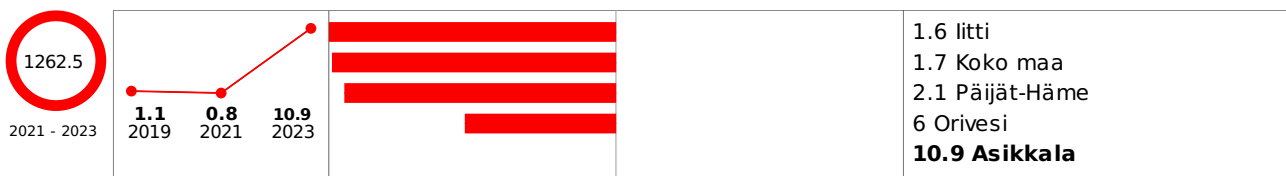
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (-2015)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 20-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

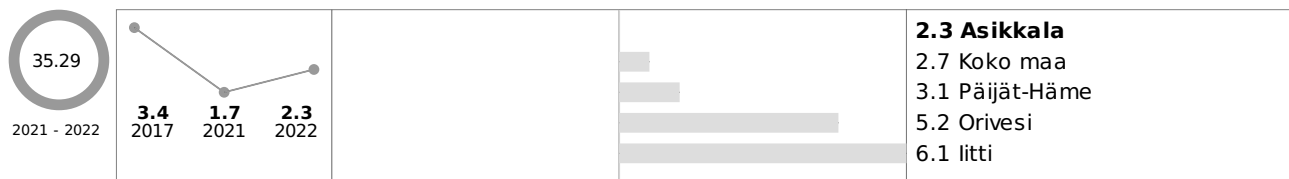
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

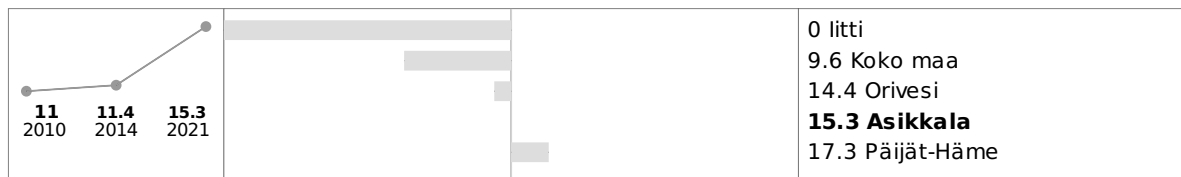
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 18 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

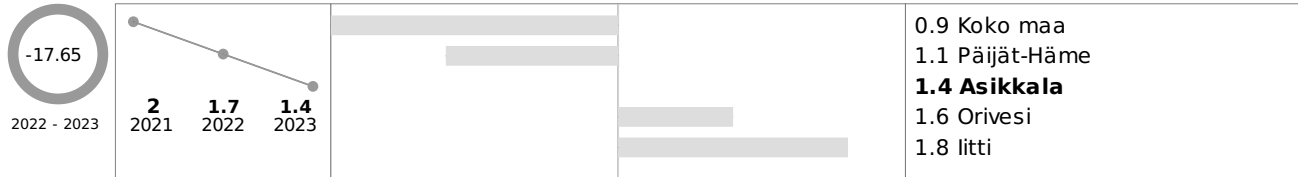

TYÖIKÄISET

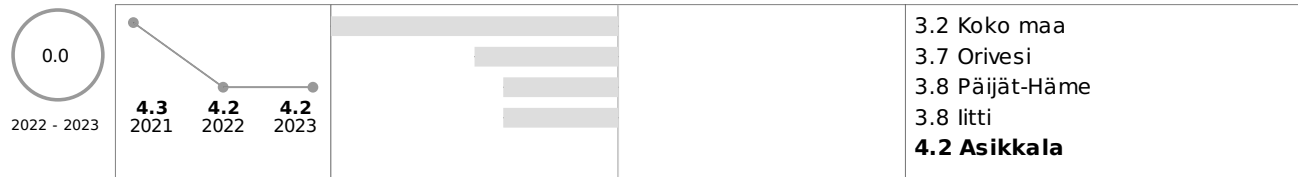
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

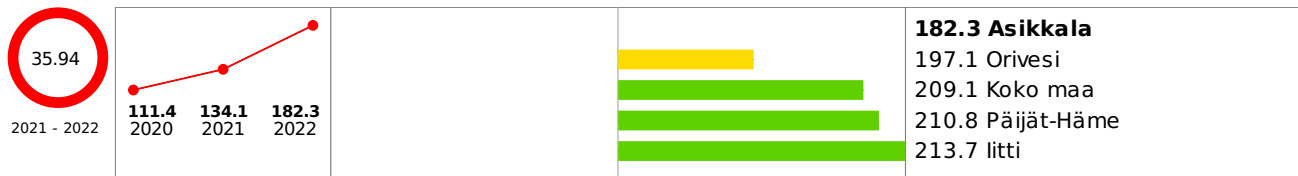
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

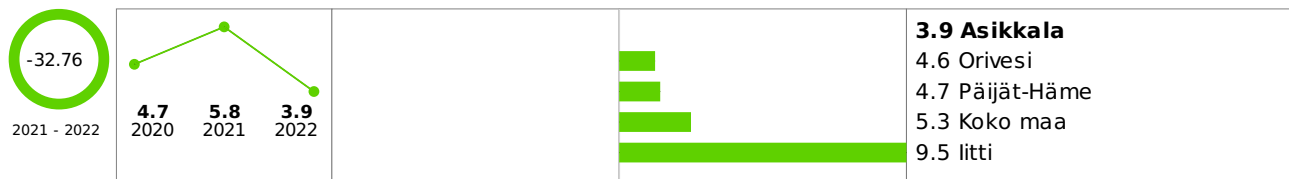
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

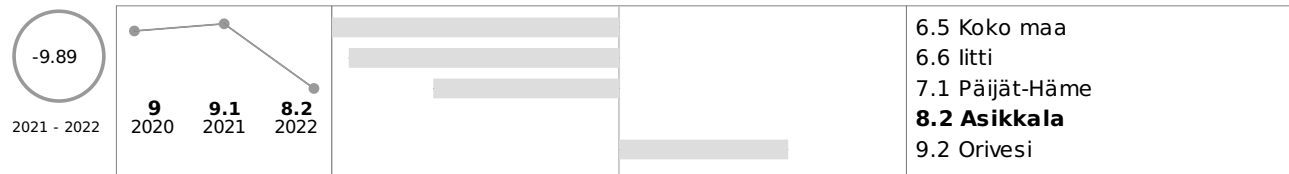
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavanikäistä

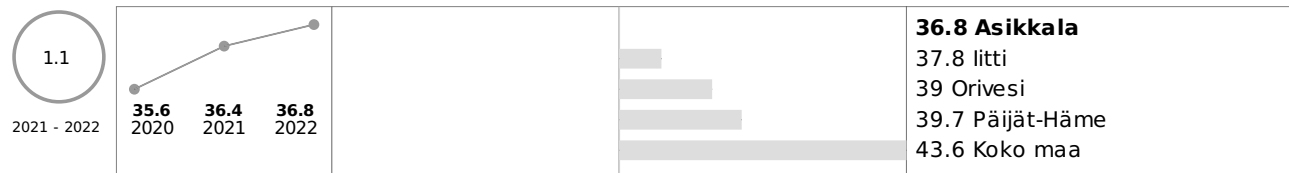

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

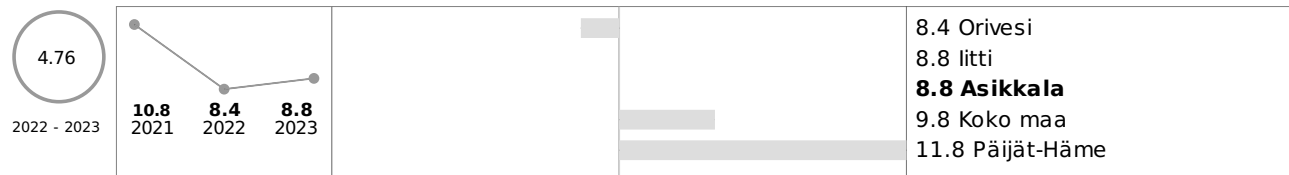

Opiskelu, työ ja toimeentulo

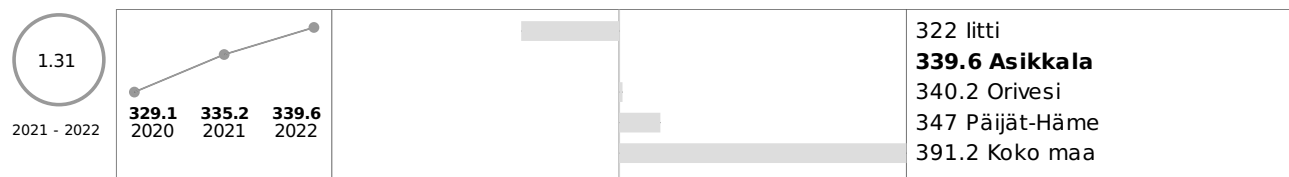
Työlliset, % väestöstä

Työttömät, % työvoimasta

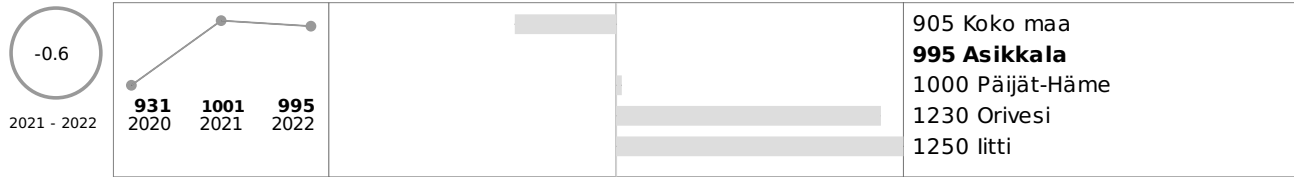
Koulutustasomittain

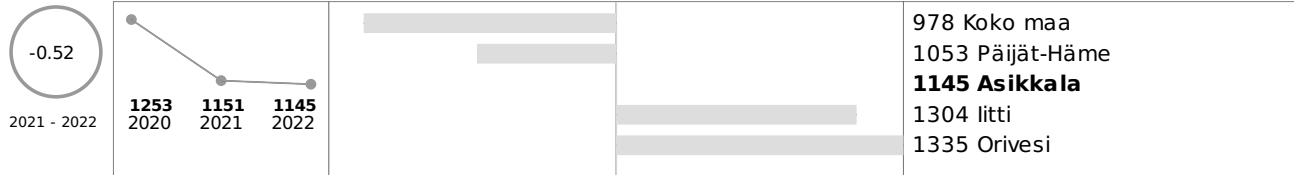
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

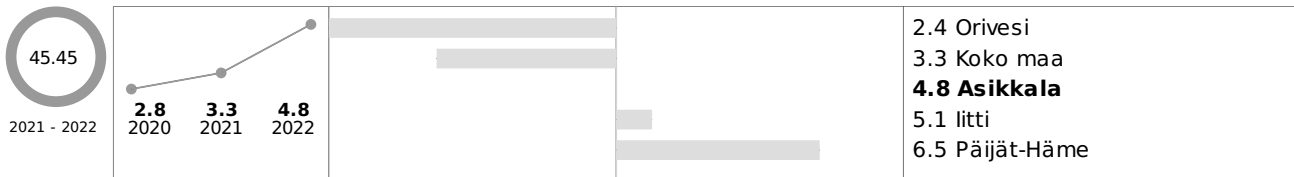
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

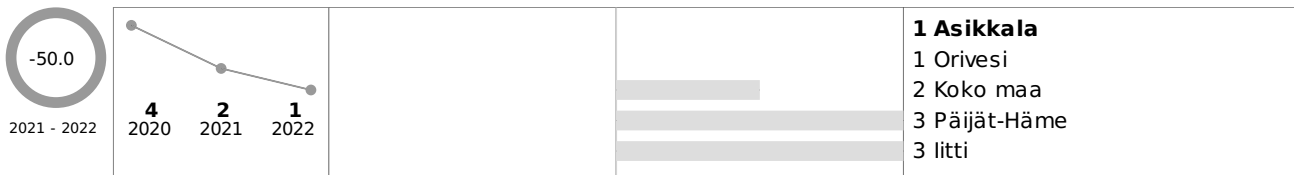
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

IKÄIHMISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

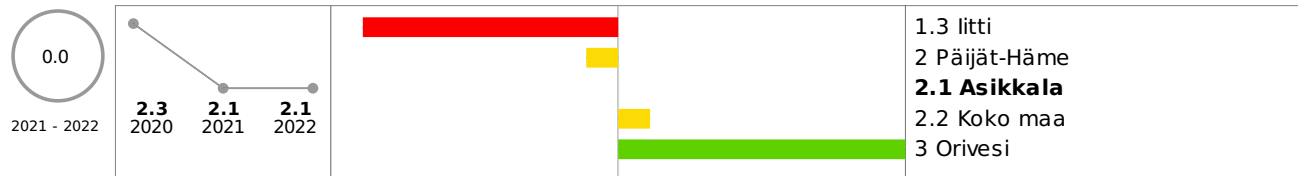
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

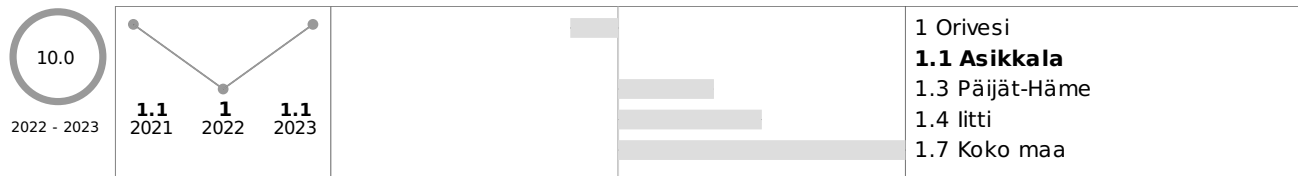

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

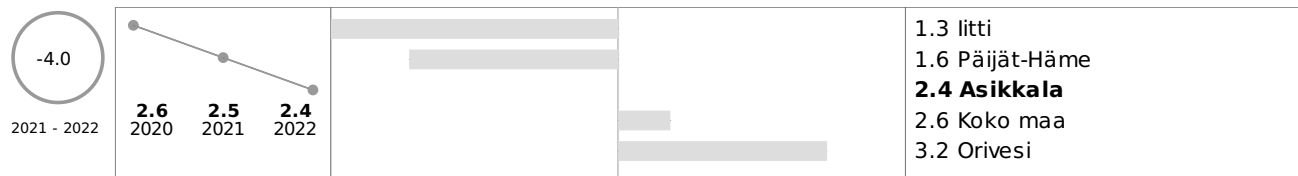

Opiskelu, työ ja toimeentulo

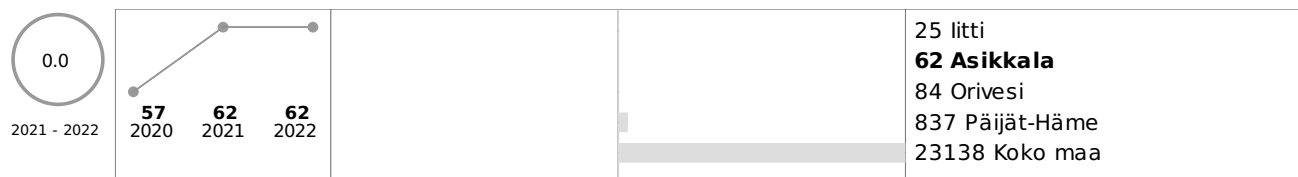
Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Omaishoidon tuen 65 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

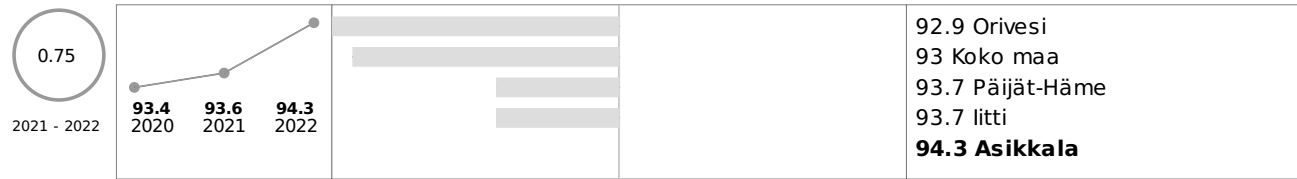

Omaishoidon tuesta sopimuksen tehneitä 65 vuotta täyttäneitä hoitajia vuoden aikana yhteensä, kunnan kustantamat palvelut

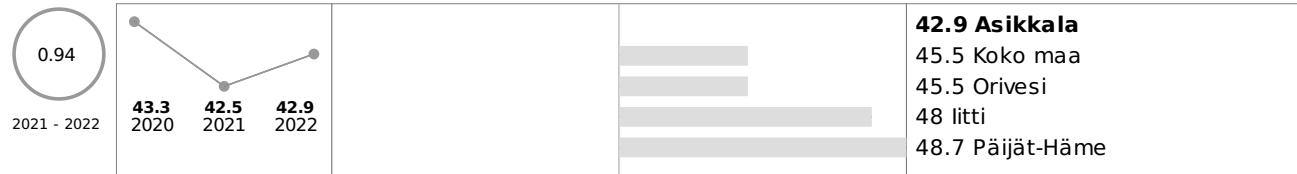

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

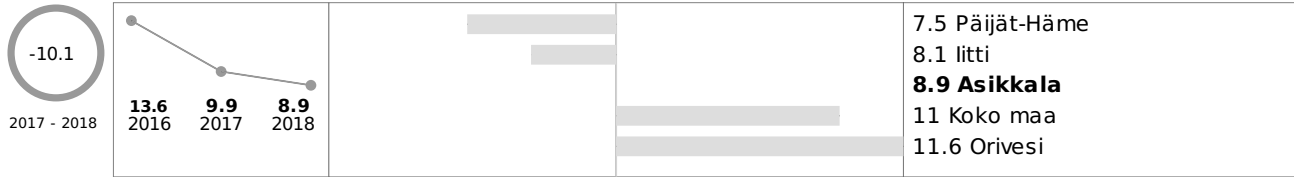
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

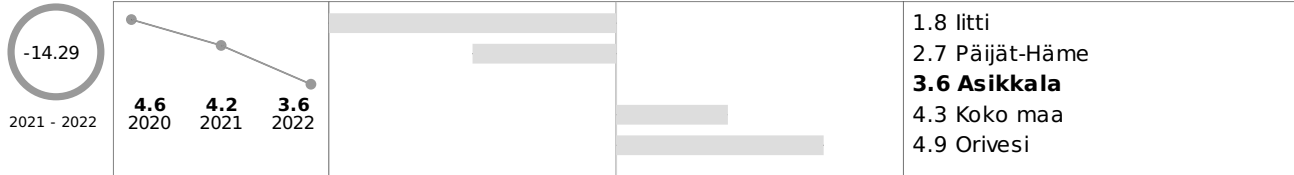
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

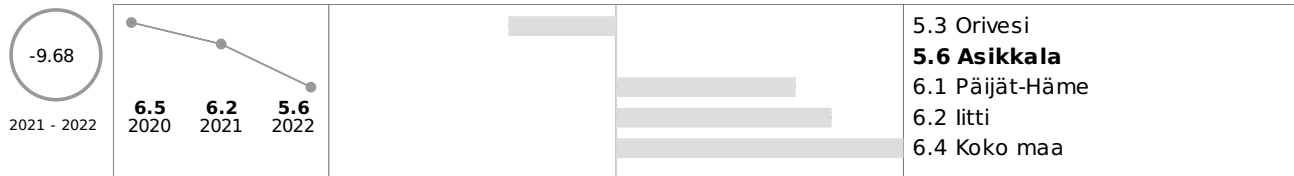
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (-2018)

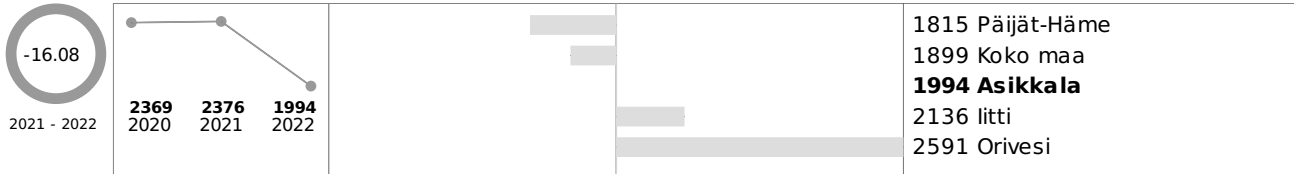
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

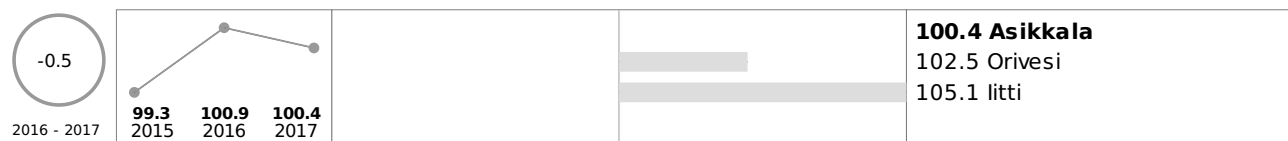

KAIKKI IKÄRYHMÄT

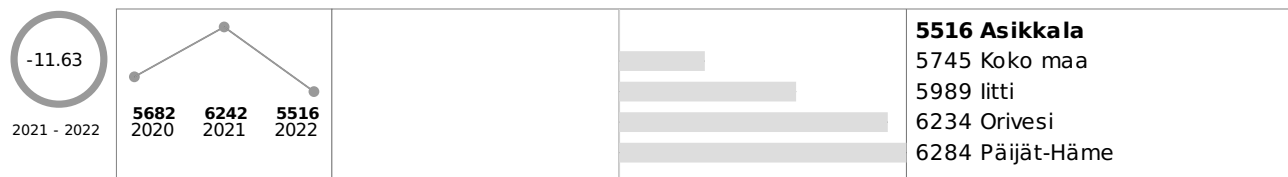
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

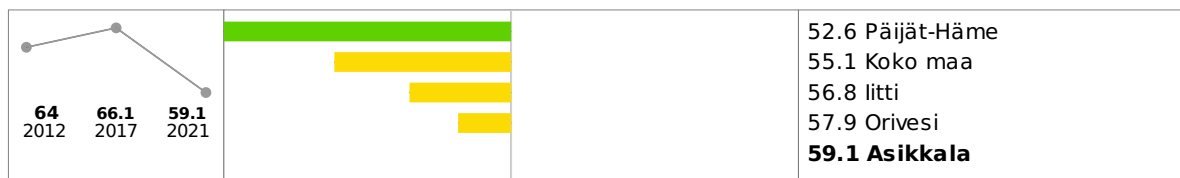
Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu (-2017)

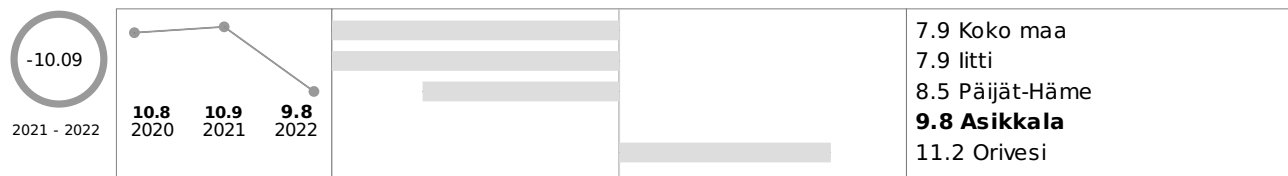
Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikäväillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

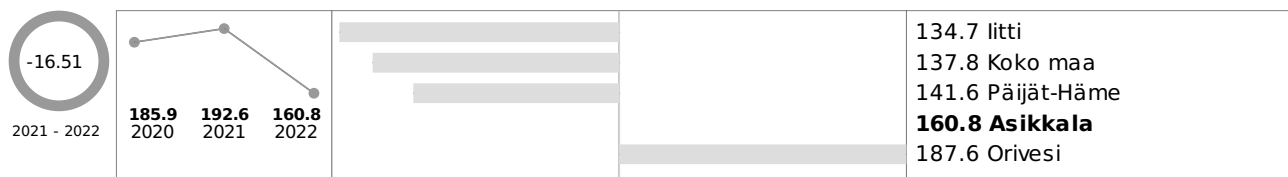

Alkoholijuomien myynti, 100 % alkoholia, litraa / 18 vuotta täyttäneet

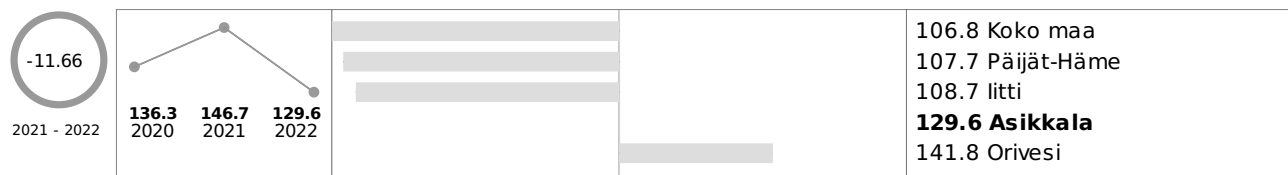

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

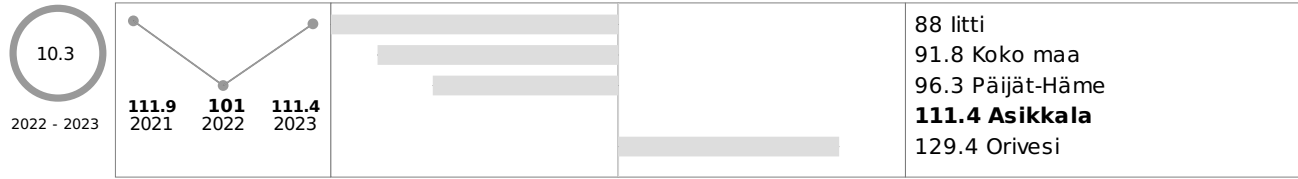
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

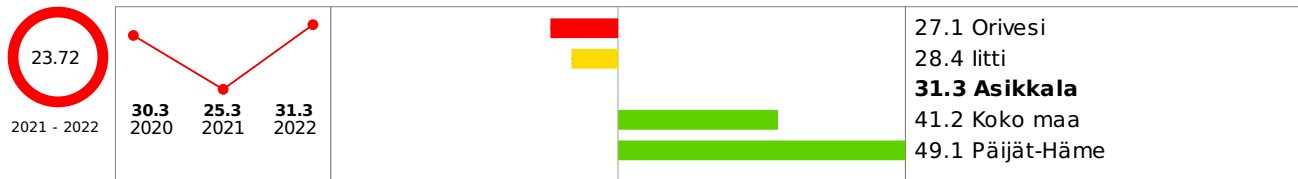
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

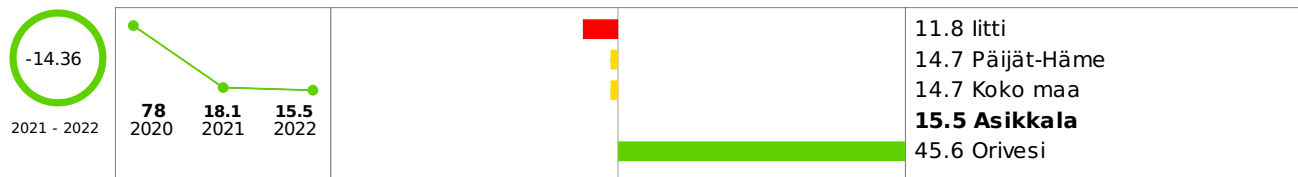
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

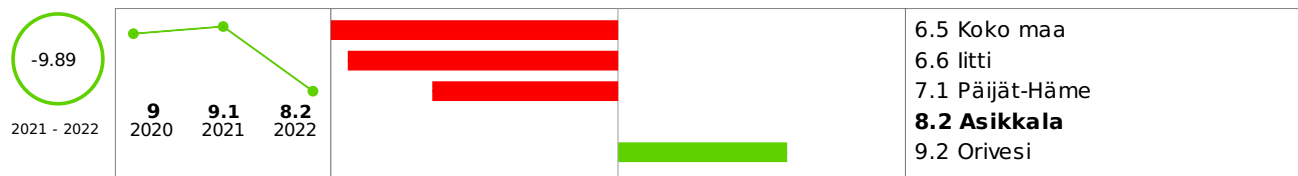
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

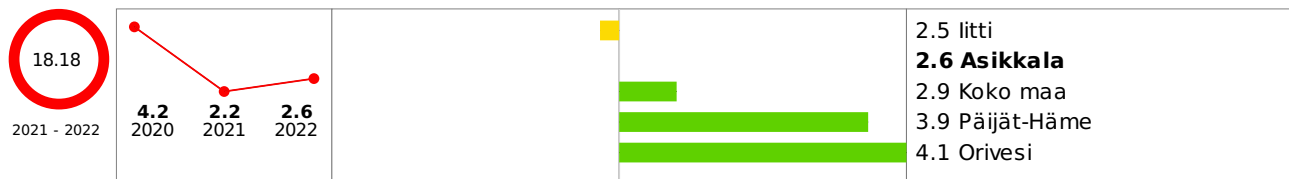
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenneriikkomukset / 1 000 asukasta

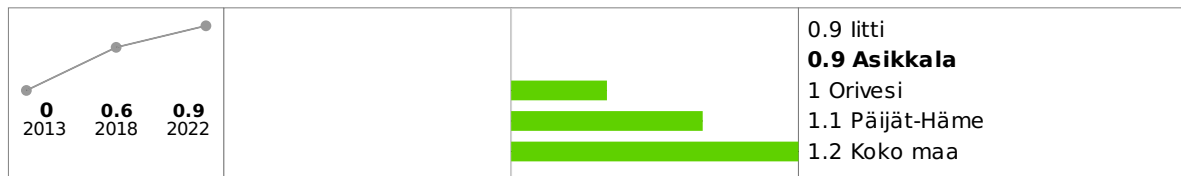
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumus tapaukset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset / 1 000 asukasta

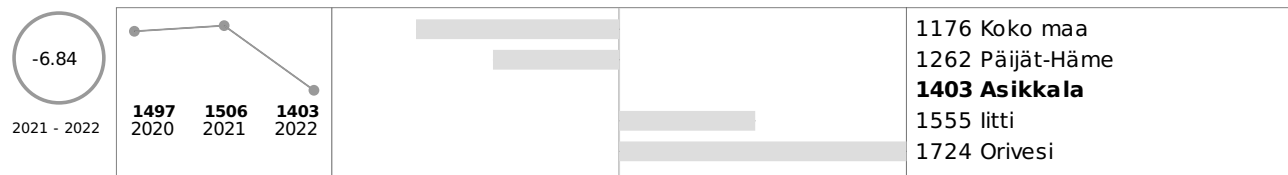
Ahtaasti asuvat asuntokunnat, % kaikista asuntokunnista

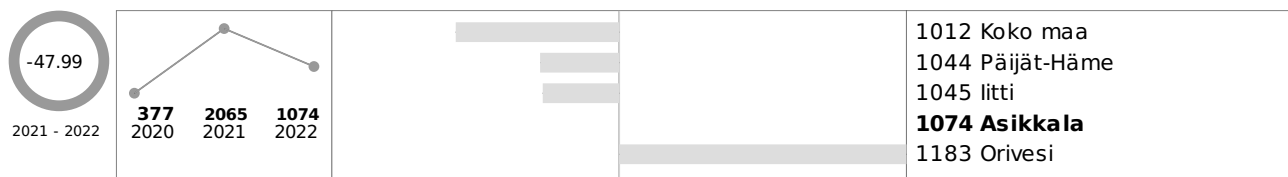
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

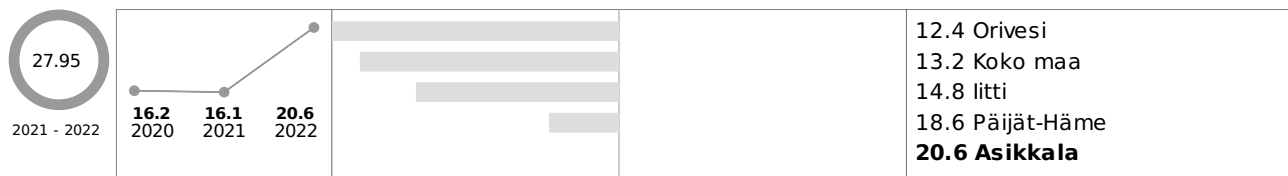
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

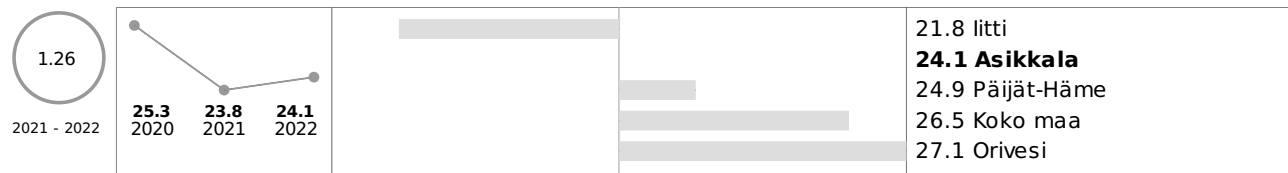
Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta

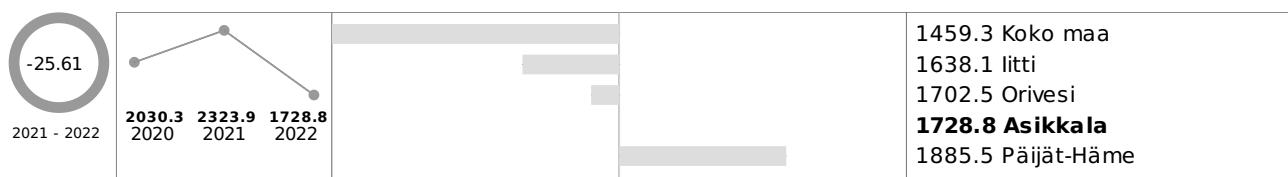
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika

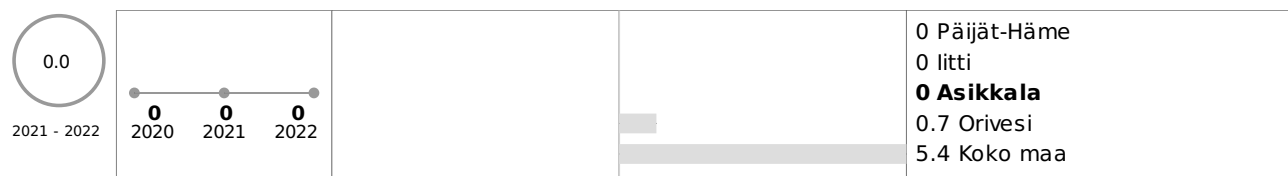
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä

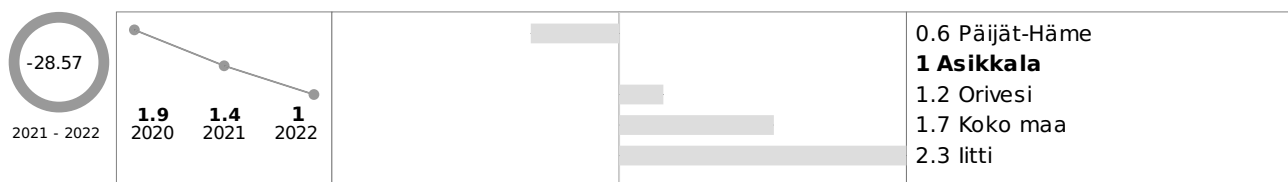
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta

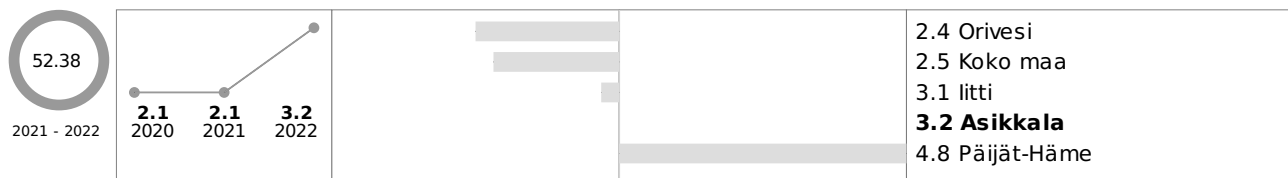
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

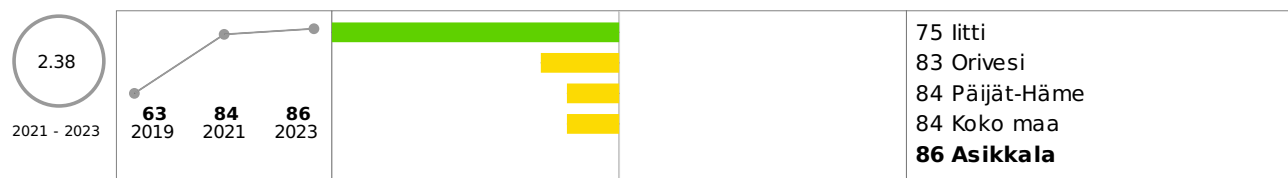
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta

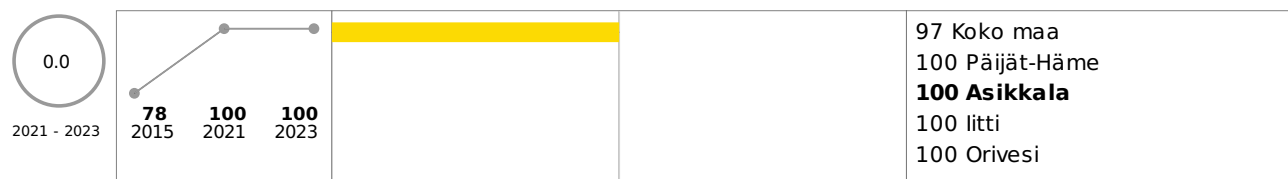
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä

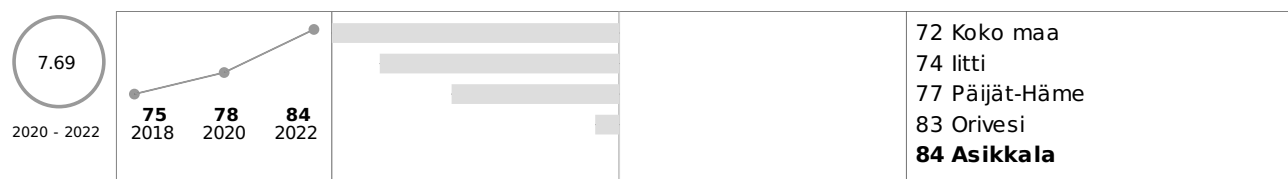

Hyvinvointi- ja terveyseroja kaventavat tavoitteet kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa, pistemäärä

Vapaa-aika

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

1.1 TALOUS, ELINVOIMA JA VÄESTÖ

1.1.1 TYÖIKÄISET

Työllisten määrä väestöstä on Asikkalassa 36,8%, tämä on alhaisempi kuin keskimäärin koko maassa (43,6%) ja Päijät-Hämeessä (39,7%), työllisten määrä on kuitenkin hieman lisääntynyt edellisvuodesta (36,4%). Koulutustasomittain ilmaisee väestön koulutustason joka on mitattu laskemalla 20 vuotta täyttäneiden perusasteen jälkeen suoritettujen korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Asikkalassa koulutustasomittain 339,6 on noussut edellisen vuoden lukemasta (335,2), se on edelleen alhainen Päijät-Hämeen (347) ja koko maan (391,2) tasoon verrattuna.

Toimeentulotukea saaneiden yli 18 vuotiaiden määrä, 267 on pysynyt samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna (265). Asikkalan työttömyysprosentti oli pitkään valtakunnallista tasoa korkeampi, jo vuonna 2021 päästiin kuitenkin valtakunnan tason alapuolelle. Vuoden 2023 aikana työttömyysprosentti oli Asikkalassa 8,8%, koko maan

työttömyysprosentin ollessa 9,8%. Nuorisotyöttömien määrä, 9,4 % vastaavan ikäisestä työvoimasta on Asikkalassa hieman noussut edellisvuodesta (6,9%). Pitkäaikaistyöttömien eli yli vuoden työttöminä olleiden osuus työttömistä 25,5% (koko maa 34,1%) laski edellisvuodesta (41,4% / koko maa 37,9%). Vaikeasti työllistyvien 15-64 vuotiaiden (ns. rakennetyöttömyys) osuus vastaavanikäisestä väestöstä 3,6 % on hieman laskenut (4,1%). Lähes joka kolmannen 8.-9. luokkalaisen perheissä (28,4%) vähintään toinen vanhemmista on työttömänä (vuonna 2021, 28,4%). Sairauspäivärahaa saaneiden 16 - 64 vuotiaiden määrä on kasvanut, päivärahaa saaneita on Asikkalassa valtakunnallista tasoa vähemmän (Asikkala 166,8 /1000 vastaavanikäistä, koko maa 190,8 / 1000 vastaavanikäisestä väestöstä). Työkyvyttömyyseläkkeellä 25-64 vuotiaista on 8,4% vastaanvanikäisestä väestöstä, koko maassa luku on 6,1% ja Päijät-Hämeessä 7,0%.

1.1.2 LAPSET, NUORET JA LAPSIPERHEET

Asikkalan perhekeskus llossa on vuodesta 2021 alkaen toimineet kunnan avoin varhaiskasvatus, seurakunnan lapsityö ja Asikkalan 4H. Perhekeskuksen kävijämäärän kasvaessa todettiin tarpeelliseksi luoda perhekeskuksen toiminnalle arvot yhdessä käyttäjien kanssa, Ilon arvot saatiin valmiiksi syksyllä 2023. Toiminnan arvioimiseksi ja kehittämiseksi toteutettiin perhekeskuskysely touko-kesäkuussa 2023, edellinen kysely oli toteutettu toiminnan alettua keväällä 2021. Saatujen vastausten perusteella Perhekeskus ilo on vahvistanut asemaansa perheiden matalan kynnyksen kohtaamispaikkana johon on helppo tulla. Vastaajat kokevat kohtaamispaikkatoiminnan ja vertaistuen erittäin merkitykselliseksi omalle arjessa pärjäämiselleen. Vuoden 2023 aikana avoimen varhaiskasvatuksen perheklubilla kävi 50 perhettä ja vauvaklubilla yhteensä 16 perhettä kevään ja 13 perhettä syksyn 2023 aikana. Avoimen varhaiskasvatuksen leikkis-toiminnassa oli 34 lasta. Seurakunnan toiminnot ovat tavoittaneet 55 perhettä. Perheiden iltakerhot kerran kuussa tavoittivat 20-40 henkeä kerrallaan, seurakunnan päiväkerhoissa on ollut 24 lasta. Asikkalan 4H toimintana on toteutunut mm. kerhoja, leirejä, kuntouttavaa työtoimintaa ja nuorten kesätyöllistämistä, uutena toimintona avautui kierrätyskeskus Kiertola. Perhekeskuksen toimijoiden yhdessä järjestämät kesäjuhlat tavoitti 115 henkeä ja joulutupa 87 henkeä.

Nuorisovaltuusto toimii Asikkalassa aktiivisesti, nuorisovaltuusto käsitteli vuoden 2023 kokouksissaan mm. kouluterveyskyselyn tuloksia ja pohti niiden pohjalta toimenpide-ehdotuksia lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi Asikkalassa. Nuorisovaltuusto on huolissaan nuorten hyvinvoinnista ja järjesti sen vuoksi syksyllä kaikille avoimen Mikä meitä nuoria oikein vaivaa-keskustelutilaisuuden. Nuorisovaltuustolla on edustaja kunnan eri toimielimissä ja alueellisen nuorisovaltuuston valmistelutyöpajoissa sekä eurooppalaisten ystävyyskuntien Douzelage-verkostossa.

Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, viimeisin tiedonkeruu toteutettiin keväällä 2023. Kouluterveyskyselyssä kartoitetaan lasten ja nuorten elämää laajasti, se sisältää osa-alueita mm. perheeseen, elinoloihin, kasvuympäristön turvallisuuteen, osallisuuteen ja vapaa-aikaan liittyen. Kouluterveyskyselyyn vastaavat 4. ja 5. luokkalaiset, 8. ja 9. luokkalaiset, lukion 1. ja 2. luokkalaiset sekä toisen asteen opiskelijat. Kouluterveyskyselyn tulokset löytyvät kokonaisuudessaan THL:n sivuilta; kouluterveyskysely 2023. Kouluterveyskyselyn perusteella myönteistä kehitystä on tapahtunut mm. siinä, että nuoret kokevat koulussa ja nuorten arjessa olevan nyt enemmän turvallisia aikuisia, joille voi kertoa mieltä askarruttavista asioista. 8. ja 9. luokkalaiset ja lukiolaiset vastaavat, että heillä on hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa. Huolestuttavaa on, että kyselyn perusteella koulukiusamisen kokemus on lisääntynyt erityisesti lukiolaisten kohdalla. Kaikilla kyselyyn vastanneilla luokka-asteilla ahdistuksen kokemus tai huoli omasta mielenterveydestä on voimakkaampaa kuin edellisessä kyselyssä. Huolta pitävän aikuisen nuoreen kohdistuvan henkisen tai fyysisen väkivallan kokemukset ovat lisääntyneet erityisesti 4. ja 5. luokkalaisten kohdalla. Seksuaalisen ahdistelun kokemukset ovat niin ikään lisääntyneet. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuus näkyy kouluterveyskyselyn tuloksissa; 4. ja 5. luokkalaisista 38,5% (vuonna 2021, 33,3%) ilmoittaa liikkuvansa vähintään tunnin päivässä, 8. ja 9. luokan oppilaista 24,5% (vuonna 2021, 23,8%) ja lukiolaisista 16,2% (vuonna 2021, 13,7%).

Lasten ja nuorten fyysistä toimintakykyä mittaavat Move-testit tehdään vuosittain peruskoulun 5. ja 8. luokkalaistilille, testit toteutetaan kasvatus- ja opetuspalveluiden, terveyspalveluiden ja hyvinvointipalveluiden yhteistyöllä. Vuoden 2023 Move-mittausten mukaan 24,3%:lla 5. luokan oppilaista on heikko fyysinen toimintakyky (2022, 28,4%, 2021 51,7% ja 2020 38,9%), 8. luokkalaisten kohdalla heikko fyysinen toimintakyky on mittausten mukaan 58,3%:lla (2022 37,1%, 2021 48,4% ja 2020 36,6%). Move-mittausten tulos on huolestuttava ja asiaan on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Hyvinvointialueen alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelujen jonotilanne on ollut ruuhkautunut ja

palveluihin pääsy on osin pitkittynyt. Palveluiden resurssointia on korjattu vuoden 2023 aikana. Matalan kynnyksen tukea, kuten lapsiperheen kotipalvelua ja perheohjaajan palveluja on ollut paremmin saatavilla.

1.1.3 IKÄÄNTYNEET

Asikkalassa yli 75 -vuotiaiden osuus väestöstä on 16,3%, määrä kasvaa ainakin vuoteen 2040 saakka. Raskaampien palveluiden, kuten tehostetun palveluasumisen tarpeen arvellaan lisääntyvän vuoden 2025 jälkeen, merkittävien syy raskaiden palveluiden tarpeelle on muistisairaudet. Kotona asuvia yli 75 vuotta täyttäneitä oli Asikkalassa 97,1%, joista yksin asuvia on 42,9%. Säännöllisen kotihoiton piirissä olevia yli 65-vuotiaita on 7,1% vastaavanikäisestä väestöstä. Yli 75-vuotiaita omaishoidon piirissä olevia oli 4,2% vastaavanikäisestä väestöstä. Yli 65 vuotiaiden lonkkamurtumia on Asikkalassa 0,6%/ vastaavan ikäinen väestö (koko maa 0,6%). Aktiivisen terveystarjonnalla ja ohjauksella on vaikutusta ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitämisessä ja tapaturmien ehkäisemisessä. Kunta lahjoittaa liukuesteita 65 vuotta täyttäneille kuntalaisille, vuonna 2023 lahjoitettiin 169 paria, liukuesteiden jaon yhteydessä annettiin tietoa ja ohjausta mm. tapaturmien ja kaatumisen ehkäisystä.

Asikkalan laajaan hyvinvointisuunnitelmaan 2022-2025 sisältyy kunnan oma ikääntyneiden hyvinvoinnin editämisen suunnitelma. Asikkalan vanhus- ja vammaisneuvoston mukaan ikääntyneiden asioissa korostuu ennaltaehkäisevä toiminta, hoitoon ja palveluihin pääsy ja palveluiden toimivuus ovat myös tärkeitä. Ikääntyneiden hyvinvoinnin kannalta olennaista on se, että ikääntyneillä on läheisiä ihmisiä eivätkä he ole yksinäisiä. Myös positiivisella elämänsenteellä on iso merkitys hyvinvointiin. Vanhus- ja vammaisneuvosto toteaa, että tuen saanti erityisesti eläkkeelle jäädessä on erityisen tärkeää riskien minimoimiseksi. Kunnan ehkäisevä ja hyvinvointia ja terveyttä edistävä työ koetaan kokonaisuudessaan toimivaksi. Esimerkiksi liukuesteiden lahjoitus on koettu onnistuneeksi. Veteraaneille tarjolla olevat palvelut ovat tällä hetkellä kattavat. Ongelmalliseksi koetaan tarvittavan ja riittävän tiedon saaminen, minkä vuoksi ikääntyneille kohdentuvaan tiedottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kunnassa toimii kokoaikainen senioriohjaaja (geronomi AMK). Senioriohjaaja tavoitti ohjauksen, neuvonnan ja keskustelun merkeissä vuoden aikana yksilötapaamisella ja puhelimitse n. 1000 ikääntynyttä. Ikääntyneiden palvelut järjestivät monipuolista toimintaa ja tapahtumia yhdessä eri toimijoiden kanssa vuoden aikana, kaikki tapahtumat ovat olleet maksuttomia ja kaikille avoimia. Asikkalan Pelimannien konsertti kokosi huhtikuussa paikalle lähes 100 kuulijaa, Seniorikeskus Olon kesäjuhla kesäkuussa yli 70 juhlijaa ja Olon jouluihin illtapäivä ja puurojuhla molemmat n. 90 ikääntyvää.

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi valtuustokaudelta

2.1 STRATEGIASSA JA HYVINVOINTISUUNNITELMASSA ASETETUT PAINOPISTEALUEET

Asikkalan kunnan strategia valmistui vuonna 2022, laaja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022-2025 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa syksyllä 2022. Strategiaa ja hyvinvointisuunnitelmaa yhdistää vahvasti ehkäisevän työn tärkeys sekä ennakoiva hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa. Kuntalaisten yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistuminen ovat tärkeä osa sekä hyvinvointisuunnitelmaa että strategiaa. Nykyinen kuntien toimintaympäristö on moninainen, verkostoista koostuva ja nopeasti muuttuva. Hyvinvointisuunnitelmassa ja strategiassa esitettyihin tavoitteisiin pääsy edellyttää kunnan eri palvelualueiden välistä tiivistä yhteistyötä sekä yhteistyötä kunnan ja muiden toimijoiden kuten maakunnan, yhdistysten, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.

Hyvinvointialueiden toiminta alkoi 1.1.2023. Hyvinvointialueen lakisäätöisiä tehtäviä ovat toiminnan alkaessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen. Kunnan tärkeimpänä tehtävänä säilyy edelleen edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa (Kuntalaki 2015/410 §1). Hyvinvointialueuudistuksen aiheuttama muutos ei ole ollut niin merkittävä Asikkalan kunnan kohdalla, koska sosiaali- ja terveystarjonnin tuottaminen, poislukien koulukuraattorin ja -psykologit palvelut, on ollut Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tehtävänä vuodesta 2017 alkaen. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnassa tehtävälle ennaltaehkäisevälle työlle tulee antaa entistä enemmän painoarvoa. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Hyte-kertoimella halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Hyvinvoinnin ja elinvoiman vuoropuhelun vahvistamisen arvioidaan olevan yksi tulevaisuuden kunnan menestystekijöistä, sillä hyvinvoivat kuntalaiset ovat edellytys elinvoimalle ja elinvoimainen kunta luo puitteita kuntalaisten hyvinvoinnille. Hyvinvoiva kuntalainen ja kuntalaisten tyytyväisyys peruspalveluihin ovat myös merkittäviä vetovoimatekijöitä kunnalle.

2.2 ONNISTUMISIA 2023

Kunnan toimialat jatkoivat toimintaansa normaalisti ja huolehtivat peruspalveluiden hyvästä laadusta ja saatavuudesta myös vuonna 2023. Yhdessä muiden toimijoiden kanssa pyrittiin vastaamaan erilaisiin ilmiöihin ja tuen ja neuvonnan tarpeeseen. Perhekeskus Ilo ja seniorikeskus Olo lisäsivät osaltaan kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden mahdollisuuksia tarjoamalla turvallisia matalan kynnyksen kohtaamismahdollisuuksia ja toimintaa eri ikäisille yhdessä ja erikseen. Perhekeskuksen toiminnot saavat käyttäjiltä erittäin positiivista palautetta ja tuottavat tärkeää vertaistukea, ohjausta ja neuvontaa perheille. Oltermannissa sijaitseva kuntosali Puhti on ollut hyvä lisä kunnan liikuntamahdollisuuksiin, Puhdin vertaisohjaajat ovat tukena kuntoilun alussa ja sen aikana. Senioriohjaajan ja verkostojen panos vahvistavat ikääntyneiden palveluita, ikääntyneiden palveluiden resurssia vahvistaa myös oppisopimusopiskelija. Nuorisovaltuuston yhdessä tukijoiden kanssa järjestämä Kalmarifest, ikääntyvien palveluiden hyvinvointimessut ja monet muut tapahtumat kokosivat kuntalaisia ja toimijoita yhteen. Kouluvalmentajan ja koulunuorisotyöntekijän työpanos näkyvät kouluarjessa ja kouluterveyskyselyn mukaan vastanneet nuoret ovat paremmin kohdanneet kuuntelevia aikuisia arjessa.

Verkostoyhteistyö lujittui toimialoilla vuoden 2023 aikana niin paikallisesti kuin alueellisestikin. Muun muassa perhekeskusverkosto ja kunnan lape-työryhmä ottivat vahvasti kantaa eri ilmiöihin ja verkostoissa luotiin uusia tapoja osallistaa lapset, nuoret ja vanhemmat yhteiseen hyvinvoinnin tukemiseen. Toimiva verkostoyhteistyö mahdollisti systemaattisen ja suunnitelmallisen työotteen kehittämistä. Asikkalalla on edustaja erilaisissa alueellisissa verkostoissa. Konsernipalveluissa onnistumisena voidaan nostaa esiin mm. kunnan näkyvyyden parantaminen sekä matkailun edistämistoimien onnistuminen. Asikkalan vetovoimaisuus näkyi muuttovoittona vuoden lopussa.

2.3 EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

Asikkalan kunnanhallitus nimesi 19.3.2018 hyvinvointilautakunnan Asikkalan kunnan ehkäisevän päihdetyön toimielimeksi. Ehkäisevää päihdetyötä toteuttavana ryhmänä toimii monialainen PETE Asikkala ryhmä, joka aloitti toimintansa kesäkuussa 2018. PETE Asikkala ryhmä käsittelee tapaamisissa ehkäisevän päihdetyön lisäksi pelihaittojen ehkäisyyn, edistävään mielenterveystyöhön sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn liittyviä teemoja ja ilmiöitä. PETE Asikkalan toimintaa tukee Päijät-Hämeen maakunnallinen ehkäisevä sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävä työ. Asikkala on sitoutunut Päijät-Hämeen maakunnallisiin suunnitelmiin 2021-2025.

Päihdehaittoja ennakoivat ja selittävät tekijät

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen alaikäisten määrä on Asikkalassa 1,1% vastaavanikäisestä väestöstä, mikä on hieman alle valtakunnallisen tason (1,6%). Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvien henkilöiden määrä on pysynyt Asikkalassa samalla tasolla (241/239). Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64 vuotiaiden määrä vastaavan ikäisestä väestöstä on Asikkalassa 8,4%, mikä on valtakunnallista tasoa (6,1%) korkeampi. Työttömyys on vuonna 2023 ollut Asikkalassa hieman valtakunnallista tasoa alhaisempi. Tuloerojen mittarina yleisesti käytetty Gini-kerroin on hieman noussut edellisvuodesta (27,5-27,2), samoin kunnan yleinen pienituloisuusaste, joka kuvaa suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle jäävien kotitalousten määrää (13,6-13,2). Lasten pienituloisuusaste on hieman noussut (15,7- 14,9). Toimeentulotukea saavia kotitalouksia on ollut vuoden aikana 241 ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavia lapsiperheitä 1,4% perheistä.

Päihteiden saatavuus ja käyttö

Tupakkatuotteiden ja sähkösavukkeiden käyttö ovat yleisempiä yläasteikäisten kuin lukiolaisten kohdalla, 8. ja 9. luokan oppilaista 11,1% tupakoi ja 13,0% käyttää sähkösavuketta päivittäin kun taas lukion 1. ja 2. luokan opiskelijoista 4,1% tupakoi ja 7,1% käyttää sähkösavuketta päivittäin. Vuoden 2023 aikana sähkötupakan käyttö ja siihen liittyvät seurannaisvaikutukset (kaupittelu, uhkailu, väkivalta) lisääntyivät, tähän puututtiin ilmiön tultua esille.

Sekä lukion 1. ja 2. luokan että 8. ja 9. luokan oppilaiden viikoittainen rahapelaaminen on jonkin verran lisääntynyt (lukion 1. ja 2. 4,1 ->7,1% ja 8. ja 9. luokan oppilaat 3,1 ->6,2%). Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa kertoo olevansa 13,7% 8. ja 9. luokan oppilaista (2021 kyselyssä 8,7%) ja 12% lukion 1. ja 2. luokkalaisista (2021 kyselyssä 12,0%) Viikottain alkoholia kertoo käyttävänsä 7,2% 8. ja 9. luokan oppilaista ja 7% lukion 1. ja 2. luokkalaisista, nousua aiempaan on tapahtunut molemmissa ikäryhmissä (vuonna 2021 5,6% ja 5,6%). Raittiiden yläkoululaisten määrä on vähentynyt, tällä hetkellä 58,8% (67,7%) yläkoululaisista vastaa, ettei käytä lainkaan alkoholia. Täysraittiiden lukiolaisten määrä on lisääntynyt, nyt 50% (42,7%) on täysin raittiita. Alkoholin hankkimisessa huolestuttavaa on sen saatavuus perhepiiristä, sillä noin 35% alaikäisten käyttämästä alkoholista on peräisin omasta perheestä joko tarjottuna tai luvatta otettuna. Erityisen huolestuttavana asiana tulee esiin huumeiden saatavuus.

Yläkoululaisista 52,6% ja lukiolaisista 68,4% on sitä mieltä, että omalta paikkakunnalta on helppo hankkia huumeita. Huumeiden saatavuus on tämän perusteella Asikkalassa huomattavasti helpompaa kuin Suomessa keskimäärin mutta vaikeampaa kuin koko Päijät-Hämeen alueella. Nuorten huumeekokeiluissa on ollut jonkin verran laskua kaikissa ikäryhmissä, 8. ja 9. luokan oppilaista laittomia huumeita on kokeillut ainakin kerran 10,5% ja lukiolaisista 14,4%, molemmissa määrissä on nousua edelliseen kyselyyn verrattuna (2021 9,9% ja 8,9%).

Alkoholijuomien myynti 100%:na alkoholina (litraa/ 18-vuotta täyttänyt asukas) oli Asikkalassa 9,8 litraa, mikä on koko maan (7,9l) ja Päijät-Hämeen tasoa (8,5l) korkeampi, määrä on hieman pienentynyt edellisvuodesta (10,9 litraa).

Päihteiden vaikutus hyvinvointiin

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, huumausainerikokset, päihtyneenä tehdyt rikokset, rattijuopumukset sekä päihtyneiden säilöönnotot ovat kaikki pysyneet samalla tasolla. Haittaa vanhempien liiallisesta alkoholinkäytöstä kertoo kokeneensa 1,0% alakoululaisista (4.-5.lk), yläkoululaisista (8.-9. lk) 5,3% ja 9,1% lukiolaista (1.-2.lk).

3 TOIMENPITEET HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI 2023

3.1 EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN TOIMENPITEITÄ

Asikkalassa toimii aktiivinen ehkäisevän päihdetyön monialainen verkosto, Pete Asikkala. Verkosto koostuu paikallisista ja alueellisista asiantuntijoista. Pete Asikkala kokoontuu säännöllisesti suunnittelemaan ja linjaamaan toimenpiteitä ehkäisevän työn toteutumiseksi ja arvioimaan työn vaikuttavuutta ja toteutumista. Pete-Asikkala ryhmä vastaa mm. päihdeviikon tapahtumien järjestämisestä ja koordinoinnista. Alueellinen ehkäisevän työn verkosto toimii aktiivisesti, Asikkalan kuntaa verkostossa edustaa hyvinvointikoordinaattori ja varajäsenenä toimii nuorisovastaava. Asikkalan kunta on ollut mukana laatimassa alueellista ehkäisevän työn suunnitelmaa vuosille 2021-2025, suunnitelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa joulukuussa 2021. Kunnanvaltuuston joulukuussa 2021 hyväksymässä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa linjataan toimenpiteitä lasten ja nuorten ehkäisevän päihdetyön tukemiseksi.

Erilaisten tempausten ja valtakunnallisten teemapäivien lisäksi ehkäisevää päihdetyötä tehdään eri toimialoilla. Valintojen polut toteutettiin vuonna 2023 ensimmäisen, viidennen, kuudennen ja kahdeksannen luokan oppilaille, elämän valintojen polku toteutettiin Lukion opiskelijoille. Päihdeviikon tapahtumia toteutui mm. opetuspalveluissa, seniorikeskus Olossa ja perhekeskus Ilossa, jossa ensi- ja turvakodin Pidä kiinni Jannica-toiminto vieraili perheklubilla. Kaikille avoin, maksuton ja päihteetön Kalmari-fest tapahtuma toteutettiin elokuussa 2023 nuorisovaltuuston toimesta yhteistyökumppaneiden kanssa, tapahtumaan osallistui 1200 katsojaa.

3.2 HYVINVOINTIPALVELUT

Hyvinvointipalvelut

Kunnassa toimii kokoaikainen senioriohjaaja (geronomi AMK). Senioriohjaaja tavoitti ohjauksen, neuvonnan ja keskustelun merkeissä vuoden aikana yksilötapaamisella ja puhelimitse n. 1000 ikääntyneitä. Ikääntyneiden palvelut järjestivät monipuolista toimintaa ja tapahtumia yhdessä eri toimijoiden kanssa pitkin vuotta. Kaikki tapahtumat ovat olleet maksuttomia ja kaikille avoimia. Asikkalan Pelimannien konsertti kokosi huhtikuussa paikalle lähes 100 kuulijaa, Seniorikeskus Olon kesäjuhla kesäkuussa yli 70 juhlijaa ja Olon jouluinen iltapäivä ja puurojuhla molemmat n. 90 ikääntyvää.

Seniorikeskus Olossa järjestettiin kevään 2023 aikana 3 luentotilaisuutta ikääntyville eri teemoin. Tietoa oli saatavilla mm. Ravitsemuksesta ja suun terveydestä, muuttuvasta parisuhteesta ja seksuaalisuudesta, päihteiden käytöstä ja riippuvuuksista. Senioriohjaaja kävi myös kutsuttaessa pitämässä tietoiskuja ja luentoja esimerkiksi inkontinenssista, ravitsemuksen, unen ja liikunnan merkityksestä hyvinvointiin sekä digiturvallisuudesta. Hyvinvointipalvelut järjestivät myös ikääntyneiden hyvinvointimessut vanhustenviikolla joka tavoitti noin 150 kävijää.

Yli 65 -vuotiaalle kuntalaisille lahjoitettiin vuonna 2023 yhteensä 162 paria kenkien liukuesteitä. Liukuesteiden lahjoituksista saatu palaute oli hyvin positiivista. Liukuesteiden jakotilanteissa annettiin tietoa kaatumisen ja tapaturmien ehkäisystä, tarjottiin mahdollisuutta liikuntaneuvontaan tai muihin liikuntapalveluihin ja ohjattiin henkilöitä tarvittaessa erilaisten palveluiden piiriin esim. hyvinvointiyhtymään. Useat ikääntyneet kokivat lahjoituksen hyvin merkitykselliseksi, koska se tarkoittaa, että kunnassa välitetään ikääntyneiden turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

Ikääntyneiden palvelut tekivät tiivistä yhteistyötä eri järjestöjen ja yhdistysten sekä hyvinvointialueen kanssa. Muistiyhdistys ja omaishoitoyhdistys tukivat senioriohjaan kanssa yhteistyössä omaishoitajien jaksamista mm. Malvan museokäynnillä, muistikahvilalla sekä erilaisten vertaistukiryhmien avulla, joiden ajaksi omaishoitaja pystyi tuomaan läheisensä viettämään turvallisesti yhteistä aikaa muiden ikääntyvien ja senioriohjaajan kanssa. Ikääntyneiden palvelut tekivät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen eri toimijoiden kanssa, kuten asiakasohjauksen, kotikuntoutuksen ja sotekeskuksen toimijoiden kanssa. Ikääntyneiden palvelut käynnistivät etsivän vanhustyön verkoston luomisen paikallisesti kunnan alueelle, jotta yksinäiset ja syrjäytymisvaarassa olevat ikääntyneet löydetäisiin ajoissa ja näin he saisivat avun ajoissa, verkoston käynnistäminen jatkuu vuonna 2024.

Liikuntapalvelut

Vuonna 2023 kuntalaisille tarjottiin monipuolisia liikuntapalveluja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Liikuntaneuvonnalla aktivoitiin kuntalaisia ja liikuntaneuvonnassa kävi vuoden 2023 aikana 85 asiakasta. Liikuntaneuvonnan palveluketjua on jälleen kehitetty ja yhteistyö toimii mutkattomasti yhteistyössä terveystoimen kanssa. Terveysliikuntaryhmät ovat suosittuja ja kevään ja syksyn liikuntaryhmissä kuntoilee viikoittain keskimäärin 400 asiakasta.

Vuoden 2023 tapahtumien kautta on päästy aktivoimaan ja kohtaamaan kuntalaisia monipuolisesti. Markkinahiihdot toteutuivat yhteistyössä yhdistysten ja seurojen kanssa helmikuussa. Vierumäen senioriliikuntapäivä järjestettiin muutaman vuoden tauon jälkeen ja päivään osallistui 85 kuntalaista. Kesä- ja loma-aikaan korostui yhteistyö nuorisopalveluiden kanssa. Teimme tiivistä yhteistyötä lasten päiväleirien ja liikuntamahdollisuuksien osalta, tarjoten monipuolisia aktiviteetteja perheille, lapsille sekä nuorille. Pasolanharjulla järjestettiin joulukuussa valopolkutahtuma, johon osallistui 200 ulkoilijaa. Seniorikeskus Olossa järjestettiin joulutahtuma, jossa ohjelmana oli yhteislaulua ja musiikkia, jouluihin tuolijumppa sekä senioritanssiesitys. Osallistujia oli yhteensä 80.

Liikunnallisen elämäntavan ”sinä päätät omasta hyvinvoinnistasasi” vuoden 2023 hanketyön myötä liikuntapalveluilla jatkettiin useita edellisenä vuonna hyväksi todettuja toimintoja. Maksuttomat uintikuljetukset olivat suosittuja ja niitä hyödynsi kevään ja syksyn aikana yhteensä 611 kuntalaista. Yhteistyössä Päijät-Hämeen Liikunnan ja Urheilun kanssa järjestetty maksuton kuntotestipäivä tammi- ja elokuussa on löytänyt paikkansa. Hyvinvoinnin mittareista kiinnostuneita kuntalaisia kävi mittauksissa yhteensä 360. Kesällä kuntalaisia aktivoitiin liikkeelle kesäjumppien, postilaatikopyöräilyn ja unelmien liikuntapäivän muodossa. Lisäksi liikuntapalvelut on järjestänyt erityisesti perheille suunnatun Liikkuva Isänpäivä -tapahtuman ja ollut mukana vanhusten viikon aktivoinnissa muun muassa hyvinvointimessujen muodossa. Kutsuntojen yhteydessä nuorille tarjottiin kehonkoostumusmittaus mahdollisuus sekä liikuntaneuvontaa, päivän aikana tavoitettiin yhteensä 40 nuorta. Ensimmäisenä kuntana Suomessa kehitimme täysin uuden lähestymistavan liikkumaan aktivoinnissa. Liikkuva Asikkala -mobiilisovellus tarjoaa sähköisen liikuntakortin sekä erilaisia liikuntahaasteita ja kampanjoita. Liikkuva Asikkala -sovellusta työstettiin eteenkin loppuvuoden aikana ja sovelluksen suosittuus ja hyödyt tulevat näkymään vuonna 2024.

Liikuntapalveluiden ja kasvatus- ja opetuspalveluiden yhteistyön kautta kunnan yhden liikunnanohjaajan työhön sisällytettiin liikuntavalmentajan työnkuva lukuvuodelle 2023–2024. Liikuntavalmentajan työnkuva kattaa kunnan jokaisen alakoulun sekä yläkoulun, työnkuva käynnistettiin syksyllä 2023. Työnkuvan kautta kouluilla on käynnistetty lasten ja nuorten liikuntaneuvontaa. Yläkoulun osalta liikuntaneuvonta brändättiin KouluPT-toiminnaksi. Lisäksi MOVE-mittausten organisointi kunnan 5. ja 8. -luokkalaisille sisällytettiin liikuntavalmentajan työnkuvaan, jonka seurauksena kuntaan lähdettiin suunnittelemaan myös omaa MOVE-polkua. Näiden toimintojen lisäksi työnkuva on mahdollistanut koulujen liikunnallisuuden lisäämisen välituntitoiminnan, kerhotoiminnan, koulujen liikunnallisten tapahtumien ja koulujen välisten kilpailujen kautta.

Asikkalan kunnan hyvinvointiavusta saaneissa seuroissa liikkuu ja harrastaa yhteensä noin 200 alle 18-vuotiasta lasta ja nuorta. Koulun yhteydessä toteutettavissa harrastekerhoissa liikutaan yhdeksässä ryhmässä (kokonaisuudessaan 24 ryhmää), jotka tavoittavat 110 lasta ja nuorta.

Liikuntaolosuhteita kehitettiin viimeistelemällä Laidunpuiston lähiliikunta-alue peliarenalla, ”taisto”radalla sekä valaistuksella. Myös pyöräpysäköinnin investointihanke saatettiin loppuun asentamalla viimeiset polkupyörien runkolukitustelineet sekä pyöräkatos runkolukituksen mahdollistavilla pyörätelineillä Aurinkovuoren koulun piha-alueelle. Aurinkovuorella sijaitsevat kuntoportaot uusittiin. Vuoden 2023 laajin liikuntapaikkarakentamisen kokonaisuus oli Pasolanharjun ulkoilun alueen kehittäminen. Harjulla kunnostettiin ja merkittiin polkureitistöä sekä rakennettiin pohjois- ja etelärinteeseen kuntoportaot, jotka helpottavat huomattavasti myös alueen saavutettavuutta.

Lisäksi harjun päälle maisemapaikalle kohti Vesijärveä valmistui kotalaavu pöytäryhmällä, puuliiteri sekä rinteiden reunaan näköalapaikan turvallisuutta lisäävä kaide. Harjulle valmistui myös ulkokuntoilupaikka, alueopasteet ja pysäköintipaikka.

Nuorisopalvelut

Perusnuorisotyö

Avoimessa nuorisotoiminnassa (nuorisotilat, leirit ja retket) toteutui vuoden aikana n. 4000 käyntiä ja kävijämäärä on kehittynyt edelleen positiivisesti edellisestä vuodesta. Kerhoja toteutui vuoden aikana kuusi ja niissä käyntejä yhteensä 542.

Nuorisopalvelut ryhmyttää vuosittain Aurinkovuoren kolmosluokkalaiset, seiskaluokkalaiset (yhteistyössä 4H:n ja Asikkalan seurakunnan kanssa) sekä lukion 1. vuosikurssin. Lisäksi ryhmytystä järjestetään toiveiden ja tarpeiden pohjalta luokissa vuoden aikana. Vuonna 2023 toimintasuunnitelman mukaiseen tai tarpeiden pohjalta suunniteltuun ryhmytystoimintaan osallistui 470 lasta ja nuorta.

Uusi koulunuorisotyön hanke käynnistyi yläkoululla v. 2023 alusta. Koulunuorisotyössä järjestetään erilaista kouluhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa sekä mm. tuetaan opettajia ja koulun henkilöstöä ryhmäilmiöiden käsittelyssä. Koulunuorisotyöntekijä toimii koulun arkeen jalkautuneena, toteuttaa oppitunteja, välituntitoimintaa ja on mukana kouluarjessa nuorten tukena. Vuonna 2023 tavoitettiin 1627 nuorta koulunuorisotyön järjestettyjen toimintojen kautta (oppitunnit, teematapahtumat, palkintotunnit, luokkatyöskentely jne.). Päivystysluonteisesta toiminnasta emme kirjaa osallistujatietoja. Lisäksi välituntitoimintaan osallistui 1191 nuorta.

Tapahtumavuosi 2023

Teematapahtumia järjestimme vuoden aikana useita yhteistyössä eri tahojen kanssa; iltakahvit huoltajille, Palefacen konsetti kutosille ja yläkoulu-lukiolle, kutosten omat nuokut toukokuussa, yökirjasto, päihdeluento, seksuaalikasvatuksen oppitunteja ja teemailtoja Nuokulla, pimeä kirjasto, Nuorisovaltuuston Mikä meitä nuoria oikein vaivaa?-keskustelutilaisuus sekä kesän suur tapahtuma Kalmarifest ja paljon muuta.

Kohdennettu työ

Erityis- ja etsivässä nuorisotyössä painopisteenä oli edelleen koulu yhteistyö. Erityisnuorisotyötä tehtiin mm. kohdennetuissa pienryhmissä, kouluilla sekä yhteistyössä huoltajien, poliisin ja muiden viranomaisten kanssa. Erityisnuorisotyön toimintaa v. 2023 toteutettiin 51 nuoren ja 101 huoltajan kanssa (laskennassa ei erillisiä henkilöitä). Työ sisältää mm. viestintää, puhekeskustelua ja viranomaisyhteistyötä.

Etsivä nuorisotyö on nuorisolakiin perustuva palvelu, johon ilmoitetaan vuosittain esimerkiksi oppilaitoksista tai varusmies-/ siviilipalveluksesta keskeyttävistä nuorista. Näiden ilmoitusten ja verkosto-ohjauksen perusteella etsivä nuorisotyö oli v. 2023 yhteydessä 35 nuoreen. Varsinaisessa asiakkuudessa on ollut 27 nuorta. Yhtä lukuun ottamatta on etsivään työhön ohjatut nuoret pystytyt tavoittamaan. Tuki tavoittaa alueen työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria hyvin (arvio koulutuksen ja työn ulkopuolella olevista: 19-32 nuorta/ Nuorisotilastot). Etsivä kohtaa opiskelijoita toisen asteen opinnoissa mm. asuntolassa, hyvinvointiviikoilla, oppitunneilla, verkossa ja aulapäivystyksissä.

Nuorten työllistäminen

Nuorten työpajatoiminnassa toteutui v. 2023 15 pajajaksoa avoimessa toiminnassa, työkokeilussa ja erilaisilla koulutukseen liittyvillä jaksoilla. Kuntouttavan työtoiminnan osalta toiminta päättyi ja kuntouttava työtoiminta siirtyi hyvinvointialueen järjestettäväksi v. 2023 alusta. Nuorten työpaja jatkaa omaa toimintaansa tuottaen nuorille avointa toimintaa, työkokeilupalvelua sekä pajalla suoritettavaa tutkintoon valmistavaa sekä ammatillisiin opintoihin liittyvää koulutusta ja JOPO-pajatoimintaa. Pajan kautta toteutimme kesällä yhteistyössä kunnan kirjasto- ja kulttuuripalveluiden kanssa Päijännetalolle pakohuoneen.

Sosiaalista vahvistumista työpajatoiminnassa mittaavan SOVARI-kyselyn mukaan kaikki valmentautujat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista työpajakson aikana, opiskelu- ja työelämävalmiuksissa sekä sosiaalisissa taidoissa. Tukea on koettu saadun erityisesti kykyyn tulla toimeen toisten ihmisten kanssa sekä valmiudessa opiskella ja tehdä töitä. Lisäksi itsetuntemuksen on koettu lisääntyneen. N. 90 % valmentautujista suosittelisi palvelua työttömänä olevalle

kaverilleen.

Kesällä toteutimme myös Duunipaja-työllistämiprojektin, jossa nuoret rakensivat Pasolanharjulle lähiretkeilypaikan. Projektin kautta pyrittiin edesauttamaan nuorten työllistymistä tarjoamalla mahdollisuus palkkatyöhön ja työkokemukseen. Asikkalan nuorisopalveluiden eri tehtäviin (leirinohjaus ja kesätoiminta, kerhonohjaus, kesätyöprojekti ja pakuhuone) työllistämme paikallisia nuoria eri pituisille jaksoille. Vuonna 2023 toteutui 22 työjaksoa.

Kirjastopalvelut

Kirjaston toiminta vilkastui jälleen vuonna 2023 edelliseen vuoteen verrattuna. Laina- ja kävijämäärät jatkoivat kasvuaan. Fyysisiä käyntejä oli jopa 14% edellisvuotta enemmän, mutta myös verkkokäyntien määrä lisääntyi. Kirjastossa järjestettiin vuoden aikana erilaisia tapahtumia yhteensä yli 100, monien eri yhteistyökumppanien kanssa. Oli lukemisen edistämiseen liittyviä tapahtumia, yhteiskunnallisia tapahtumia ja kulttuuritapahtumia. Säännöllisiä tapahtumia olivat esimerkiksi lapsille suunnatut satutunnit, Wellamo-opiston digiopastus ja lukukoiran vierailut. Syksystä alkaen kirjastossa alkoivat myös säännölliset roolipelikerhot, kun mediaohjaaja aloitti työnsä. Mediaohjaaja antoi myös henkilökohtaista digiopastusta ja opasti esimerkiksi digitointipisteellä. Kirjastovirkailija piti koululaisille kirjavinkkauksia ja opasti tiedonhakuun, kuten kirjaston ja koulujen yhteistyösuunnitelmassa (vaihtui osaksi kulttuurikasvatussuunnitelmaa) on määritelty. Käyttäjäkoulutuksia oli vuonna 2023 yhteensä 39. Toinen kirjastovirkailija taas kokosi kirjakasseja asiakkaille, jotka eivät pääse itse kirjastoon. Kirjaston palveluissa on huomioitu kaikki ikäryhmät

Vuoden aikana luettiin ja vähän kirjoitettiin elämäkertoja Yhdessä lukijoiksi -hankkeessa. Hanketta markkinoitiin myös työllisyyspalvelujen ja työikäisten sosiaalipalvelujen asiakkaille. Kokoontumisia oli yhteensä kymmenen. Kirjastosta ympäristökoihin -hankkeeseen liittynyt nuorten työpajan rakentama ympäristökasvatuksellinen pakopeli kiinnosti ihmisiä ensin kirjastossa ja sitten kesällä maksullisena Päijännetalossa. Tunnin mittaista peliä kävi pelaamassa yhteensä liki 130 ryhmää. Kirjaston hankkimat Hublet-tabletit hankittiin lehtilukusalin yhteyteen, jotta kirjaston laaja e-lehtikokoelma olisi entistä paremmin saavutettavassa, kun fyysisten lehtien määrää täytyy taloudellisista syistä vähentää. Asikkalan kirjasto liittyy keväällä 2024 avautuvaan kuntien yhteiseen e-kirjastoon.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritapahtumia järjestettiin läpi vuoden. Isoimpana hankkeena oli OKM:n tukema sanataidehanke (11 000 euroa), jonka puitteissa järjestettiin esimerkiksi työpajoja, musiikkikonsertteja ja runotapahtumia. Sanataidehanke tavoitti yhteensä 850 ihmistä.

Päijännetalolla oli vaihtuvia näyttelyitä ja tapahtumia. Kävijöitä oli vuoden aikana talossa yhteensä 43 000 ja erilaisissa tapahtumissa 1550. Näyttelyitä nähtiin esimerkiksi asikkalalaistaustaiselta Anna Rikkiseltä sekä Asikkalassa asuvilta taiteilijoilta Tuomas Ruokolaiselta, Agnieszka Kuokkaselta ja Markku Alhoseilta, joiden taide sai näin hyvin näkyvyyttä. Pysyvämmäksi rakennettu Asikkala pelilaudalla -näyttely innostaa Päijännetalon toisessa kerroksessa pelaamaan yhdessä ja rakentamaan vaikka oman pelin.

Danielson-Kalmarin huvilan kesänäyttelyn taiteilijoina olivat Katja Tukiainen ja Matti Hagelberg. Huvilalla työskenteli kesällä lipunmyynnissä kulttuurituotannon harjoittelija, joka myös järjesti monenlaista ohjelmaa. Oli esimerkiksi Samae Koskisen konsertti, open mic -tapahtumia, performanssitaidetta ja kasvojoogaa. Danielson-Kalmarin huvilan näyttelyssä oli 1825 kävijää ja tapahtumiin osallistui yli 500 ihmistä.

Kulttuurituottaja perusti kulttuurikerhon, johon kuka tahansa sai liittyä mukaan. Tarkoituksena on tarjota mahdollisuus kokea kulttuuria yhdessä ja toisaalta osallistua itse myös tapahtumien ideointiin ja järjestämiseen. Kulttuurikerholla oli ensimmäisenä vuonna 10 kokoontumista, joihin kuului esimerkiksi taiteilijatapaaminen ja erilaisia työpajoja. Mukana oli myös retket teatteriin ja Urajärven kartanomuseon kummituskierrokselle, joihin kerholaiset kulkivat ns. kulttuuribussilla. Tämä toteutettiin yhteistyössä Meitin Energian biokaasubussin kanssa.

Museoviraston tukema Vääksyn vesimyllymuseon kokoelmahanke tuli kolmen hankevuoden jälkeen päätökseensä. Rakennukseen tehtiin myös kuntotarkastus ja suunnitelma rakennuksen sekä vesimyllykoneiston ylläpitoon. Uusittu myllyn toimintaa esittelevä perusnäyttely on tarkoitus saada kuntoon kesäksi 2024.

Koulujen kulttuurikasvatussuunnitelma saatiin suunnitellussa muodossaan käyttöön, mutta säästöpainot pakottivat

karsimaan sitä vuodelle 2024. Suunnitelmaan jätettiin vain maksuttomat osuudet ja lastenkulttuurikeskus Efektin kautta tulevat tapahtumat.

Asikkalan kulttuuripalvelut oli vuoden aikana mukana Efektin toiminnan lisäksi Päijät-Hämeen paikallismuseoiden työryhmässä ja Päijät-Hämeen Kulttuuriverkon toiminnassa (Päijät-Hämeen liitto). Yhteistyötä oli laajalti kunnan eri palvelualueiden, seurakunnan, yhdistysten, yritysten ja eri kulttuuritoimijoiden kanssa.

Työllisyyspalvelut

Yleisesti vuosi 2023 oli työllisyyden kehittymisen osalta heikompi edellisvuottaan. Kunnan elinvoimaan vaikuttaneet yritysten vaihdokset sekä yt-prosessit ovat näkyneet työllisyyden kehityksessä. Asikkalan työttömyysaste on ollut alimmillaan toukokuussa ollen 7.6 % ja korkeimmillaan joulukuussa 11.8%. Keskiarvona vuonna 2023 Asikkalan työttömyysasteessa oli 8,8%. Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste oli korkeimmillaan joulukuussa 16.6%, ja matalimmillaan maaliskuussa ja toukokuussa ollen 7.2%. Keskiarvo alle 25-vuotiaiden työttömyysasteesta oli vuonna 2023 9,3%. Aktivointiaste vaihteli 24,9% - 35% välillä. Aktivointiaste oli vuonna 2023 hieman korkeampi kauttaaltaan verrattuna vuoteen 2022. Aktivointiasteen nousu osoittaa tiimin kyvyn motivoida asiakkaita, ja pitkäaikaistyöttömien määrän huomattava väheneminen (n. 25%) kertoo pitkäjänteisen työn tuloksista. Tiimin asiakasmäärän kasvu kertoo lähipalveluiden tarpeellisuudesta jatkossakin.

Tiimi koki myös haasteita vuonna 2023, sillä tiimin kokoonpano muuttui ja sitä kautta perehdyttämiseen kului paljon aikaa sekä tiimin voimavaroja. Tiimi onnistui sopeutumaan muutoksiin hienosti, mikä heijastuu laadukkaassa asiakastyössä. Asikkalan työllisyyspalvelut olivat tiiviisti mukana TE24-uudistuksen valmistelussa ja työ jatkuu vuonna 2024. Yritys- ja työnantajayhteistyön tiiviimpi aloittaminen toi mukanaan uusia palveluita toimeksiantojen myötä, joita tuli paikallisilta yrittäjiltä vuoden 2023 aikana 10 kpl. Yhteensä tiiviimpää yhteistyötä teimme n. 6 kk vuoden 2023 aikana yrityskäyntien sekä neuvonnan kautta.

3.3 VARHAISKASVATUS

Asikkalan kunnan varhaiskasvatus on tärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Asikkalan kunnan varhaiskasvatus on suunniteltu tukemaan lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia. Sen tavoitteena on tarjota laadukasta varhaiskasvatusta, joka huomioi jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet. Asikkalassa toimii kolme kunnallista ja yksi yksityinen päiväkotit, ryhmäperhepäiväkotit Kalkkisissa sekä kaksi perhepäivähoitajaa. Lisäksi Asikkalassa järjestetään avointa varhaiskasvatusta. Avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa järjestetään perheille kohtauspaikka toimintaa (Perheklubi) ja lyhytaikaista lastenhoitoa (erilaiset Leikkikset) eri-ikäisille lapsille. Esiopetus on osa varhaiskasvatuspalveluja ja sitä järjestettiin tällä toimintakaudella Vesivehmaalla päiväkotit Vehmoksen yhteydessä ja Vääksyn esiopetuksessa Anianpellon koululla. Päiväkotien painopistealueita ovat olleet sadut, leikki ja leikkiympäristön kehittäminen sekä lasten osallisuuden lisääminen. Hyvinvointia tukevana toimenpiteenä on myös päiväkotien yhteisölliset oppilashuoltoryhmät.

Varhaiskasvatuksessa panostamme ennaltaehkäisevään toimintaan, jotta voimme tukea lasten ja perheiden hyvinvointia jo varhaisessa vaiheessa. Perheille järjestetään lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen aloituskeskustelu, jotta yhteistyö perheiden kanssa saadaan aloitettua jo heti varhaiskasvatuksen alkutaipaleella. Lisäksi perheille on järjestetty varhaiskasvatuksessa syksyisin ja keväisin vanhempainiltoapäivät, joissa on ollut mukana erilaisia yhteistyötahoja, kuten liikenneturva sekä ruokapalvelut.

Luomme varhaiskasvatuksessa lapsille turvallisen ja kannustavan ympäristön, jossa he voivat oppia ja kasvaa yhdessä muiden lasten kanssa. Varhaiskasvatuksessa olemme panostaneet liikunnan lisäämiseen ja monipuolistamiseen yhdessä perheiden kanssa. Perheille on vuonna 2023 järjestetty useampia laavutapaamisia, joista on tullut suosittuja ja joiden osallistujamäärät ovat olleet kasvussa. Tapaamisille on järjestetty erilaista liikunnallista toimintaa perheitä varten. Nämä tapaamiset ovat aktivoineet myös perheiden yhteistä liikkumista ja antaneet perheille tietoa kunnan tarjoamista retkipaikoista.

3.4 OPETUSPALVELUT

Asikkala on profiloitunut laadukkaana kasvatuksen ja opetuksen kunnaksi. Tavoitteena on hyvinvoiva, tasapainoinen ja vastuullinen, osallistuva, osaava ja taitava sekä omaa ja muita kulttuureja arvostava lapsi ja nuori. Huoli lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnista ja perheiden hyvinvoinnista on kasvanut.

Päiväkotien painopistealueita ovat sadut, leikki ja leikkiympäristön kehittäminen sekä lasten osallisuuden lisääminen. Hyvinvointia tukevana toimenpiteenä on myös päiväkotien yhteisölliset oppilashuoltoryhmät. Avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa järjestetään perheille kohtaamispaikka toimintaa (Perheklubi) ja lyhytaikaista lastenhoitoa (erilaiset Leikkikset) eri-ikäisille lapsille.

Oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia kouluissa tulee tukea jokaisena koulupäivänä. Hyvinvointiin tehtävää työtä tehdään koulu-, luokka- ja oppilaskohtaisesti. Oppilaiden runsaat koulupoissaolot heijastuvat oppilaaseen, perheeseen, koulu yhteisöön ja laajemmin koko yhteiskuntaan. Hyvinvointia tukevana toimenpiteenä poissaoloihin puututaan mahdollisimman varhain. Eri ikäryhmille on järjestetty kohdennetusti hyvinvointitunteja ja -ryhmiä, joita toteutetaan eri tahojen yhteistyönä. Tukea on tarjottu myös vanhemmille koulun, opiskeluhuollon sekä muiden yhteistyötahojen toimesta. Näistä keskeisin on valintojen polun järjestäminen vuosiluokille 1, 5, 6, ja 8.

Hyvinvointia tukevat toimenpiteet on kirjattu koulujen vuosikelloon. Vuosikellon sisältöä tarkistetaan THL:n kouluterveyskyselyn, poissaoloihin puuttumisen ja kiusaamisraporttien pohjalta.

Hallitusohjelman linjauksen mukaan tavoitteena on taata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieluisaan, maksuttoman harrastukseen koulupäivän yhteydessä. Harrastuskerhojen laajuus riippuu hankerahoituksen määrästä.

3.5 KONSERNIPALVELUT JA KAAVOITUS

Vuonna 2023 Asikkalassa pitkään vallinnut hyvä taloudellinen tilanne kääntyi kohti huonompia ennusteita mm. valtakunnallisen sote-ratkaisun aiheuttamisen valtionosuusmuutoksien vuoksi. Tämä näkyi henkilöstöhallinnossa jo loppuvuodesta, kun tukipalveluissa käynnistettiin muutosneuvottelut säästöjen löytämiseksi ja konsernipalveluissa tiedotettiin muutosneuvottelujen alkavan alkuvuodesta 2024. Tulevista uudenlaisista haastavista ajoista huolimatta keskustelu talousohjelmaan liittyen on henkilöstön ja henkilöstön edustajien kanssa ollut ratkaisukeskeistä ja rakentavaa.

Työterveyshuolto Wellamon omistajayhteisöt päättivät ajaa Wellamon toiminnan alas ja lakkauttaa yhtiön toiminnan 1.4.2024 alkaen. Asikkala käynnisti syksyllä hankintaprosessin uuden työterveyshuoltotoimijan löytämiseksi, jonka voitti Suomen Terveystalo Oy. Työhyvinvointikysely toteutettiin vuodenvaihteessa KEVA:n valmista työhyvinvointikyselypohjaa noudattaen viimevuotiseen tapaan. Tulokset olivat kauttaaltaan koko kunnan tasolla viime vuotta huonommat, mutta mitään hälyttävää ei tuloksista koko kunnan tasolla ollut havaittavissa. Vuonna 2018 aloitetut kehittäjäkoulutukset jatkuivat ja tuotekehityksen erikoisammattitutkinnon ns. neljäs aalto jatkoi opintojaan. Tuotekehityksen erikoisammattitutkinnon on suorittanut pian lähes kolmannes kunnan työntekijöistä. Vuoden 2023 lopussa Asikkalan kunnan palveluksessa oli 357 henkilöä otettaessa huomioon vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset, sivutoimiset, työllistetyt ja oppisopimussuhteiset. Henkilöstön kokonaismäärä on hieman laskenut vuoteen 2022 verrattuna (vuonna 2022 365 henkilöä).

Kunnan tilikauden tulos vuodelta 2023 on 3,9 miljoonaa euroa, josta investointivarausten tekemisen jälkeen jää noin puoli miljoonaa euroa ylijäämää. Lainamäärää on viimeisten vuosien aikana kasvattanut Vääksyn Yhteiskoulun rakentamishanke, joka on ollut tietoinen panos lasten ja nuorten oppimisympäristön kehittämiseen ja sitä kautta elinvoimatekijä kunnalle. Asikkala on yhä jatkanut muuttovoiton tiellä. Muuttovoittoa vuonna 2023 oli +24 asukkaan verran. Vuosi 2023 oli jo neljäs vuosi peräkkäin muuttovoiton tiellä. On silti huomioitava, että väkiluku pienenee, koska nykyinen muuttovoitto ei riitä kattamaan syntyneiden ja kuolleiden välistä erotusta.

Vuoden 2023 aikana on tehty merkittäviä päätöksiä tulevaisuuden asumisen ratkaisujen eteen. Anianpellon kaavoitus käynnistyi, on päätetty pääomasijoituksen tekemisestä Asikkalatalot Oy:hyn uuden vuokrakerrostalon rakentamisen mahdollistamiseksi ja Telakkarannan uuden kerrostaloalueen kaavan vahvistuttua on käynnistetty tontinluovutuskilpailu. Lisäksi kunnanhallitus myi Vanhan virastotalon (Sinivuokko) ja Vanhan Nuokun yksityisille toimijoille. Kaavoituspalvelut vei eteenpäin Ruotsalaisen rantaosayleiskaavaa ja Aniankedon kaavaa. Valtuusto hyväksyi Kuivurinmäen kaavan ja Lahden kaupunkiseutusunnitelman sekä yksityisten maanomistajien

kaavahankkeita. Syksyllä käynnistettiin valtion kanssa Lahden kaupunkiseudun kuntien ja valtion kesken MAL-neuvottelut kaudelle 2024–2032. Vuonna 2023 Asikkalassa järjestettiin paljon erilaisia tapahtumia Päijänteen ympäriajosta Mobilisti-iltaan, ja erilaisiin taidenäyttelyihin. Katja Tukiaisen ja Matti Hagelbergin näyttely Danielsson-Kalmarin huvilalla jatkoi hienoa ja merkittävää näyttelyperinnettä yhdessä monien muiden paikallisten näyttelyiden rinnalla.

Kuntastrategian mukaisesti panostimme kulttuurihyvinvointiin ja paikallisiin kulttuurin tuottajiin, kuten Asikkalanseudun musiikkiopistoon sekä erilaisiin tapahtumiin (Kanavan iltasoitto, Hyvin Soi!, Kalmarifest). Elinvoimapaalveluiden toiminta painottui vuonna 2023 matkailun edistämiseen, toimintaympäristön kehittämiseen sekä uusasukashankintaan seuraavasti: Yksi vuoden merkittävistä panostuksista kunnan matkailun edistämiseen oli Vääksyn matkaparkki-kokonaisuus, jolla saavutettiin myös Päijät-Hämeen yritysystävällisin teko -kilpailun 3. sija. Matkaparkin täyttöaste pysyi korkeana koko sesongin ajan.

Kanavan seutu täydentyi pitkään odotetun monitoimilavan myötä, joka mahdollistaa moninaisen tapahtumajärjestämisen. Päijännetalon alakertaan toteutettiin yhteistyössä yrittäjän kanssa asiakastila erilaisia tilaisuuksia palvelemaan. Kunta järjesti yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa matkailua tukevia tapahtumia kanavan seudun iltasoitosta korumyynnitapahtumaan ja joulutoriin. Kunta osallistui aktiivisesti Geopark -viikko-ohjelmaan sekä järjesti Metsähallituksen kanssa valokuvakilpailun kansallispuiston juhluvuoden kunniaksi. Elinvoimajaosto käsitteli vuoden mittaan Vääksyn tulevaisuuden näkyviä 2050-kehittämissuunnitelmaa. Kiristyneen taloustilanteen vuoksi suunnitelmia ei kuitenkaan voida realisoida lähivuosina. Kanava-alueen ja satama-alueiden kehittämistä jatkettiin ja myös Kanavalahteen toteutettiin istuinryhmänä toimiva maamerkki. Elinvoimapaalvelut järjesti useita yrittäjille suunnattuja tilaisuuksia ja erityisenä toimenpiteenä toteutettiin maaseudun aktiivituottajiin kohdentuva kampanja. Valtion tuella käynnistettiin paikallisen äkillisen rakennemuutoksen tukihanke.

Kunnan tonttialueista Häkälän ja Pasolanharjun alueet kiinnostivat eniten ja kunnan tonttivarantoa markkinoitiin niin valtakunnallisessa painetussa mediassa, asumisen messuilla kuin paikallistapahtumissa. Taloesittelyjä toteutettiin yhteistyökumppanin kanssa Pasolanharjulla ja Kurhilassa. Uusasukashankintaa koskeva markkinointi toteutettiin paluumuuttajakampanjana, joka sai hyvän vastaanoton. Kampanja suuntautui Asikkalasta vähintään yli viisi vuotta sitten poismuuttaneisiin henkilöihin. Kunta lähti mukaan pääkaupunkiseudulle kohdentuvaan Lahden seudun asumisen markkinoinnin yhteismarkkinointikampanjaan 2023–2025. Aniankedon markkinoinnin ideointi käynnistyi Ideaketo-tapahtumalla. Vuoden merkittävin hanke asumisen edistämisen kannalta oli Telakkarannan kerrostaloalueen tontinluovutuskilpailu. Metsä-Aakalan teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentamisen edistyessä alueen markkinointimateriaalia lisättiin ja aluemarkkinointikampanjan suunnittelu käynnistettiin loppuvuodesta.

3.6 TEKNISET PALVELUT

Asikkalan kunta on sitoutunut kestävän liikkumisen tukemiseen ja mahdollistamiseen ja sitoutuu uusien energiamuotojen edistämiseen ja hiilineiuraaliuden tavoitteluun muun muassa rakentamalla sähköautojen latauspisteitä eri puolille kuntaa. Maantien 313 jalankulku- ja pyöräilyväylän rakentaminen välillä Vehkoontie – Lentotie toteutui vuonna 2023, yhteistyötä väylän rakentamisessa tehtiin Uudenmaan ELY-keskuksen, Lahti Energian ja Aurinkovuoren Vesi Oy:n kanssa.

Asikkalan kunta osallistui yhdeksättä kertaa maailmanlaajuiseen Earth Hour- kampanjaan. Vääksyn yhteiskoululla yläkoululaiset suunnittelivat ilmastoystävällisiä aterioita kotitalouden tunnilla. Perinteisesti kunnan katuvalot sammutettiin Earth hour -tapahtuman ajaksi ja somekanavissa sekä kunnan nettisivuilla viestittiin teeman mukaisesti. Kunta osallistuu omaehtoisen ympäristönsuojelun tukemiseen vuosittain, tämä lisää kuntalaisen omaa kokemusta ympäristön tilaan vaikuttamisesta ja parantaa kuntalaisten lähiympäristöä. Vuonna 2023 omaehtoisen ympäristönsuojelun avustuksia myönnettiin mm. vesistöjenhoitotoimenpiteisiin, ympäristökasvatukseen sekä vieraslajitaisteluun. Vuoden 2023 ympäristönsuojelun teema oli jätehuolto, jolla pyrittiin lisäämään kuntalaisten tietoa järjestetyn jätehuollon hyödyistä kunnan viihtyvyyteen ja kuntalaisten velvoitteista jätehuoltoon liittyen. Lisäksi osallistuttiin YLE:n järjestämään Miljoona roskapussia- kampanjaan, joka kannusti kuntalaisia siivoamaan lähiympäristöään. Vieraslajityötä tehtiin konkreettisen torjunnan lisäksi tiedottamalla niistä mm. infokylteillä ja kirjaston valokuvanäyttelyllä. Vuoden 2023 Päijät-Hämeen ympäristöviikkoa vietettiin myös Asikkalassa teemalla Kestävä elämäntapa. Ympäristöviikolla järjestettiin erilaisia retkiä ja tapahtumia sekä mm. koululaisten julistekilpailu.

Asikkala lähti mukaan valtakunnalliseen Astetta alemmas -energiansäästökampanjaan vuoden 2022 syksyllä, kampanja jatkui vielä vuoden 2023 alkupuolelle lämmityskauden loppuun asti. Kevään aikana kaikkiin kunnan

kotitalouksiin jaettiin opaslehtinen energiansäästöstä. Vuoden 2023 lopulla Päijät-Hämeen liitto sai ympäristöministeriön rahoituksen ilmastosuunnitelmien tekoon alueen kunnille, Asikkalan kunta on yksi kohdekunnista ilmastosuunnitelman tekoon. Ilmastotyötä on eniten ohjannut se, että Asikkala on ollut virallinen HINKU-kunta vuodesta 2013. HINKU-kunnat ovat lupautuneet vähentämään alueensa kasvihuonekaasupäästöjä 80% vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. HINKU-toiminta on osaltaan vaikuttanut monin tavoin ympäristönsuojelun edistämiseen. Asikkalassa kasvihuonekaasupäästöjä on saatu vähennettyä vuodesta 2005 vuoteen 2022 mennessä 27%. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys per asukas on laskeneet samana aikana 22%. Suurimmat päästölähteet Asikkalassa ovat maatalous ja tieliikenne.

3.7 RUOKAPALVELUT

Kunnan ruokapalvelut ovat osa tukipalvelua, johon kuuluvat myös kiinteistönhoitopalvelut ja siivouspalvelut. Näistä hyvinvoinnin kannalta keskeisin on ruokapalvelut, joka vastaa kunnan päiväkotien ja koulujen ruoasta sekä ikäihmisten asumisyksiköiden ruokapalveluista sekä kotipalveluaterioista. Ruokalistasuunnittelu on avainasemassa ravitsemuskasvatuksessa ruokapalveluissa. Suunnittelussa kiinnitetäänkin edelleen huomiota ravitsemuksellisuuteen (THL:N Suomalaiset ravitsemussuositukset 2018, Kouluruokasuositukset 2017 ja Varhaiskasvatuksen ruokailusuositukset 2018) kuin myös asiakastoiveisiin. Ruokapalvelu palvelee päivittäin n. 1 800 kuntalaista n. 2 400 aterian muodossa. Palvelun tehtävänä on valmistaa asiakkaiden ”suun mukaista” ruokaa niin, että se on mahdollisimman monipuolista, turvallista ja ravitsevaa. Asiakastoiveita kerätään kaikilta asiakasryhmiltä aktiivisesti koko ajan ja toiveita pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Ruokapalvelu on aktiivisesti mukana seudullisissa ravitsemustyöryhmissä, kouluruokailun, varhaiskasvatusruokailun kuin ikääntyvien ruokailun kehittämishankkeissa, joiden tavoitteena on kehittää ja jakaa yhteisiä ravitsemusterveyteen ja -kasvatukseen liittyviä käytäntöjä, ja näin osaltaan pienentää ravitsemusongelmista aiheutuvia kustannuksia. Työryhmien tavoitteena on myös tukea ja vahvistaa eri tahojen yhteistyötä. Ruokapalvelu on ollut mukana myös kansallisessa Kokoava-hankkeessa, joka jatkoi Ruokakunta-hankkeen tavoitteita, laajemmalti myös koulumaailmassa, eikä vain varhaiskasvatuksessa. Hankkeessa tehtiin kouluruokailu ja ruokakasvatus sekä siihen vaikuttavat toimijat ja prosessit systemaattisesti näkyväksi ja sitoutettiin kunnan eri toimijat ottamaan terveyttä ja hyvinvointia tukeva ruokailu ja ruokakasvatus keskeiseksi osaksi kunnan jatkuvaa perustoimintaa. Hankeen perustyökaluna käytetään Maistuva koulu- materiaalisivustoa, josta löytyvät omat työkalut kaikille eri toimijoille. Asikkalassa on perustettu työryhmä, johon kuuluvat edustajat Vääksyn Yhteiskoululta, Aurinkovuoren koululta, Anianpellon koululta, Vesivehmaan koululta sekä nuorisopalveluilta. Työryhmässä on edustus niin opetushenkilöstöstä kuin ruokapalveluistakin ja ryhmän paikallisena vetäjänä/ yhteyshenkilönä toimii tukipalvelupäällikkö.

Koulu- ja varhaiskasvatusaterioissa on edelleenkin kiinnitetty huomiota muun muassa sokerin, suolan ja kuidun saantiin. Sokerin saantia on vähennetty korvaamalla joitakin elintarvikkeita vähäsokerisimmilla vaihtoehtoilla, leivissä ja hiutaleissa suositaan kokojyvätuotteita ja ruoan suolapitoisuuksia valvotaan keittiökohtaisilla mittareilla. Ravintosuosituksen mukaan myös punaisen lihan saantia on vähennetty ruokalistoilla, leikkeleissä ja pääruoissa. Olemassa olevissa resepteissä on mm. vaihdettu osa eläinperäisistä proteiineista kasvisproteiineihin, jolloin maku on sama, mutta ravitsemuksellinen kokonaisuus parempi. Marjojen ja kasvien käyttöä on lisätty ja uusia kasvisruokia on kehitelty asiakaspalautteiden pohjalta. Kaikille on syksystä 2022 ollut tarjolla joka päivä vapaasti valittava kasvisruokavaihtoehto. Yläkoululla se on nimetty ”makujen maailmaksi” eli lounasvaihtoehdoksi, jossa käytetään enemmän mausteita. Kouluilla ja päiväkodeilla on kasvisruokapäivä edelleen vähintään kerran viikossa kaikille. Kaikille koululaisille on myös syksystä 2022 ollut tarjolla ilmainen hedelmä-/kasvisvälipala. Välipalaa on alakouluilla jaettu joustavasti sen mukaan, miten opettaja on katsonut sen parhaiten palvelevan oppilaiden jaksamista, osalla aamupäivällä ja osalla iltapäivällä. Yläkoululaisille ja lukiolaisille välipala on ollut tarjolla iltapäivän välitunnilla.

Työikäisille Asikkalalaisille ruokapalvelu tarjoaa aterioita hyvin rajallisesti. Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työpajan asiakkaille on tarjolla edullinen 2 €:n koululounas arkipäivisin sekä kunnan omalle henkilöstölle on tarjolla henkilöstölounasta kouluilla, päiväkodeilla sekä Oltermannin Mylläri ravintolassa. Kussakin pisteessä tarjottava lounasruoka noudattaa kyseisen pisteen asiakkaiden mukaista

ruokalistaa ja se on ravitsemuksellisesti oikein koostettua, monipuolista ja edullista eli hyvä vaihtoehto esim. omille

eväille. Ikäihmisten ruokapalveluissa pääpaino on edelleen erityisryhmien ravitsemuksen parantamisessa. Yleisesti laitosasumisessa ongelmana on huonosta ruokahalusta johtuva vajaa-/ virheravitseminen, jopa aliravitseminen. Asikkalassa pyritään tekemään asiakaskohtaiset ravitsemussuunnitelmat, joiden avulla voidaan paremmin varmistaa vanhuksen oikeanlainen ravitsemushoito. Asumispalveluyksiköt siirtyivät syksyllä 2018 Attendo Oy:n hallintaan ja heidän kanssaan on voimassa toistaiseksi voimassa oleva palvelusopimus. Osastoille tehdään tarvittaessa myös asiakaskohtaisia ravitsemussuunnitelmia. Kotipalveluateriat siirtyivät v.2020 Ateriasiskot Oy:lle (Päijät-Aterian Asikkala - sisaryhtiö) ja ruokapalvelu toimii heille alihankkijana eli ateriatuottajana. Asiakaskohtaiset ateriat tehdään ja pakataan Oltermannin keittiöllä ja paikallinen taksiryittäjä toimittaa ne asiakkaille. Kotipalveluaterioissa huomioidaan asiakkaan tarve mm. erityisruokavalioihin tai rakennemuunneltuun ruokaan sekä mieltymykset, jotta ateriat tulisivat varmasti syödyksi ja näin tukisivat kotona asuvan vanhuksen hyvää ravitsemusta.

Voimassa olevin ruokasuositusten jalkauttaminen kaikille asiakasryhmille on merkittävässä osassa ruokapalvelun tiedottamista. Vuonna 2023 julkaistiin uudet pohjoismaiset ruokasuositukset, jotka tulevat näkymään myös parhaillaan työn alla olevissa suomalaisissa ruokasuosituksissa, kuin myös uusissa tulevilla kouluruokasuosituksissa. Näihin uusiin suosituksiin perehtyminen ruokapalvelussa sekä tiedon jalkauttaminen eteenpäin asiakkaille tulee olemaan iso osa tiedottamisesta v.2024–2025. Samalla pyritään panostamaan myös yleisesti eri asiakasryhmien neuvontaan, tiedotukseen sekä opastukseen. Tukipalvelun facebook sivujen kautta jaamme päivittäin kuvin tietoa kotipalveluaterioista sekä koululounaista välipaloihin. Olemmekin saaneet tästä tiedottamisesta paljon positiivista palautetta niin omaisilta kuin vanhemmilta. Päiväkotien juures- ja hedelmämaistatusviikot sekä 7. luokkalaisten kouluruokainfot ovat joka vuotuinen perinne sekä Makuraadit 1 ja 2 tapahtumat kiertävät kouluilla pyydettyinä. Makuraadin tavoitteena on oppilaiden, henkilökunnan ja ruokapalvelun vuoropuhelun kehittäminen. Siihen kuuluu edustajia oppilaista, henkilökunnasta ja ruokapalvelun toimijoista. Tarkoituksena on keskustella monenlaisista kouluruokailuun liittyvistä asioista ja viedä tarpeelliseksi katsomiamme, ravitsemukseen liittyviä asioita käytäntöön. Jokainen makuraati koostuu valistavasta osiosta sekä maistelusta. Valistavassa osassa käydään läpi teemaan sopivat kouluruokasuositukset ja lopuksi maistellaan teemana mukaisia raaka-aineita tai ruokia. Maistelun tulokset näkyvät aina listalla. Tukipalvelupäällikkö vieraillee pyydettyinä myös aina vanhempainilloissa ruokailuasioiden tiimoilta. Ruokapalvelut on myös mukana ns. toiminnallisissa vanhempainilloissa joihin on yhdistetty oppilaiden iltakoulu. Näissä ”valintojen polku” tapahtumissa oppilaat käyvät vanhempiensa kanssa yhdessä läpi eri pisteitä, joissa käydään läpi nuorten arkea haastavia asioita. Ruokapalvelun pisteellä kerrotaan vanhemmilla siitä mitä kouluruokailu on nykypäivänä sekä oppilaille miksi on tärkeää käydä syömässä.

Ruokapalvelu järjestää pyynnöstä lähes vuosittain opastuksia kouluilla mm. ”prinsessa syömisestä” sekä eläkeläisryhmille ”ikäihmisen ravitsemuksesta”. Ruokapalvelun henkilöstö on ottanut isoja askelia ravitsemuksen saralla koulutusten muodossa. Kaikilla ruokapalvelun kokeilla ja suurimmalla osalla ruokapalvelutyöntekijöistä on dieettikokien tutkinto tai osaaminen sekä ravitsemuspassit. Olemme myös saaneet valtakunnallista positiivista näkyvyyttä olemalla mukana kansallisessa Poprasus hankkeessa, joka testasi ja tutki miten kasvispainotteinen ruoka muuttaa kouluruokailua sekä saamalla Kunteko kunniamaininnan (2019) Makuraati konseptiin kehittämällä. Makuraadin avulla myös aktivoimme oppilaat mukaan kouluruokailun kehittämiseen.

Hävikkiruoan vähentämiseksi on tehty ruokapalvelussa monia toimenpiteitä ja uuden jätelain veloitteen mukaan pyritään kaikki syötäväksi kelpaava ruoka ohjaamaan edelleen ihmisravinnoksi. Hävikkiruokaa mm. myydään kaikilta keittiöiltä suoraan kyseisen keittiön asiakaskunnalle. Ulkopuolisille myyntiä ei tehdä, ettei hävikkiruosta tule kilpailijaa yrittäjille. Lisäksi hävikkiruokaa lahjoitetaan mm. nuorisopalveluille, nuorten iltapäivätoiminnassa tarjottavaksi sekä seurakuntien ruokajakoihin. Kevästä 2022 alkaen on koulujen hävikkiruokaa tarjottu noudettavaksi myös kunnan asukkaalle ilmaiseksi. Oltermannin Mylläri ravintolan hävikkiruokaa lahjoitetaan sitä tarvitseville ikäihmisille senioriohjaajan ja kotihoidon välityksellä.

3.8 YHDISTYSTEN HYVINVOINTITYÖ

Aktiivinen ja monipuolinen yhdistystoiminta edistää sekä yhdistyksissä toimivien henkilöiden, että muiden kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Asikkalassa toimintaa järjestävät paikallisten yhdistysten lisäksi seudullisesti toimivat yhdistykset. Esimerkkinä kerran kuukaudessa Päijät-Hämeen Muistiyhdistyksen toteuttama avoin muistikahvila Yhdistystoimijat olivat mukana myös muun muassa 1. luokkalaisten valintojen polku-illassa tuoden esille yhdistysten tuottamaa matalan kynnyksen tukea lapsille, nuorille ja perheille. yhdistyksillä on edustaja

perhekeskusverkostossa ja kunnan Lape-ryhmässä. Asikkalan kunnan hyvinvointikoordinaattori on nimetty kunnan yhdistys- ja järjestöyhteyshenkilöksi. Yhdistysten ja järjestöjen työn tukemiseksi järjestettiin kaksi avointa yhdistysiltaa, joihin tuotettiin yhdistyksille tärkeää tietoa toiminnan tueksi. Liikuntaseuroilla on omat tapaamiset kaksi kertaa vuodessa. Kyläilta kyläyhdistyksille ja kylien aktiivitoimijoille järjestetään niin ikään kaksi kertaa, syksyn kyläillassa aloitettiin kylien turvallisuuskortin laatiminen. Hyvinvointipalvelut tuki vuonna 2023 yhdistysten ja järjestöjen työtä kunnassa jakamalla vuosittain toiminta-avustuksia, toiminta-avustusten saamisen kriteerinä on yhdistyksen tai järjestön tuottaman toiminnan vaikutus kuntalaisen hyvinvointiin. Kylien osallistava budjetointi auttaa mm. kyläyhdistyksiä ylläpitämään kylien yhteisiä tiloja ja alueita ja tukee omalta osaltaan kylien yhteisöllisyyttä. Kunnan tilat ovat maksuttomasti yhdistysten ja järjestöjen käytettävissä. Kunta tukee yhdistysten ja järjestöjen tekemän työn näkyvyyttä mm. nettisivuin ja esittelemällä näiden toimintaa vuosittain liikkuva ja aktiivinen Asikkala-esitteessä.

4 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Kirstyvä valtion ja kuntien taloustilanne sekä epävakaus, eletty korona-aika ja edelleen jatkuva Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttavat osaltaan kuntalaisten turvallisuuden tunteeseen ja hyvinvointiin. Kunnassa aloitettiin vuonna 2023 muun muassa Kalkkisten ja Anianpellon koulujen lakkauttamisen valmistelu. Kouluverkkokeskustelu aiheutti osalle kuntalaisista huolta ja herätti keskustelua.

Kuntalaisten hyvinvointia kuvaavat indikaattorit ovat aiempiin vuosiin verrattuna pääosin samankaltaisia. Merkittävimpiä vaikutuksia hyvinvoinnin kokemukseen näkyy kouluterveyskyselyn tuloksissa, erityisesti nuorten mielenterveyden haasteet, kiusaamisen kokemukset ja tulevaisuuden epävarmuus korostuivat vastauksissa. Huolta pitävän aikuisen rooli lapsen ja nuoren elämässä on entisestään korostunut. Asikkalan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisältää monia tavoitteita ja toimenpiteitä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Toimenpiteitä toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä. Vanhemman roolin ja vastuiden korostaminen ja vahvistaminen ovat tärkeitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteisöllisen toiminnan ja tilojen tarve korostui pandemian aikana, pakollinen erillään olo ja eristäytyminen näkyvät yksinäisyyden ja kuulumattomuuden tunteiden lisääntymisenä kaikissa ikäryhmissä, ilmiö on jatkunut myös pandemian ja rajoitusten purkamisen jälkeen. Yhteisöllisen kohtaamisen tukemiseen ja mahdollistamiseen tulee kiinnittää huomiota kunnan eri toiminnoissa. Kunnan hyte-työn ja hyvinvointialueen sote-palveluiden rajapintoja ja palvelupolkuja on tarpeen selkeyttää ja tuoda eri palvelut ja niihin pääsy kuntalaisille näkyväksi. Perhekeskus Ilon, seniorikeskus Olon ja työllisyyspalveluiden tilat sijaitsevat sote-aseman yhteydessä joten palvelujen välinen yhteistyön mahdollisuudet lisääntyvät.

Kunnan vetovoimaisuuden eteen on tehty vaikuttavaa työtä mm. lisäämällä kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä lisäämällä kunnan tiedottamista ja näkyvyyttä mm. nettisivujen myötä. Kunnan vetovoimatekijöihin tulee jatkossakin kiinnittää erityistä huomiota, jotta kunnan väestökehitys jatkuisi positiivisena.

Asikkalan kunnanvaltuusto hyväksyi laajan hyvinvointisuunnitelman ja sitoutui suunnitelman tavoitteisiin hyvinvoinnin edistämiseksi. Asikkalan hyvinvointisuunnitelman laatiminen valtuustokaudelle toteutui yhdessä eri toimijoiden ja toimialojen sekä kuntapäätäjien kanssa strategian valmistuttua. Nyt laadittu hyvinvointikertomus toimii vahvana pohjana tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelussa. Kuntalaisten hyvinvointi ja terveydenedistämistyö on tärkeää tehdä näkyväksi ja vaikuttavaksi, hyvin toteutettu hyte-työ on kunnan vetovoimatekijä ja kertoo kunnan toimialojen ja päätäjien sitoutumisesta kuntalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Toimenpide-ehdotukset

Osallisuuden ja kuulumisen tunteen vahvistamista tuetaan järjestämällä kuntalaisille aitoja mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon ja tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa.

Mahdollistetaan kohtaamispaikka- ja vertaistukitoiminta eri ryhmille.

Käytetään ennakkoaikeiden arviointia systemaattisesti päätöksenteon tukena.

Kunnan vaikuttamistoimielinten kokoukset toteutuvat sovitusti ja niiden esille nostamat näkökulmat ja kannanotot ja toiminta-ehdotukset huomioidaan kunnan ja hyvinvointialueen päätöksenteossa.

Yhdistys- ja kylä-illat sekä liikuntajärjestöjen tapaamiset toteutuvat suunnitellusti. Kunnan palautekanava on toimiva ja palautteisiin vastataan sovitusti.

Tuetaan vertaistuki- ja yhdistystoimintaa tarjoamalla yhdistyksille ja järjestöille maksuttomia kokoontumistiloja. Vahvistetaan alueellista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Tuetaan syrjäytymisriskissä olevia ja vähennetään riskissä olevien määrää hyvinvointisuunnitelmaan kirjatuin toimenpitein.

Vahvistetaan ja laajennetaan vertaistukitoimintaa eri kohderyhmille yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Tuetaan mielen hyvinvointia eri elämäntilanteissa ja yhteiskunnan muutoksessa eri tilaisuuksin ja palveluin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Tuetaan kuntalaisten mahdollisuutta erilaisiin harrastuksiin.

Tuotetaan tietoa ja tukea terveellisistä elintavoista, päihteistä ja riippuvuuksista ikätasoisesti kaikille ikäryhmille.

Seurataan eri ilmiöitä ja niiden esiintymistä kunnassa ja puututaan ilmiöihin yhdessä suunnitelmallisesti. Tiivistetään sekä eri toimialueiden, että alueellisten toimijoiden yhteistyötä ilmiöihin puuttumisessa.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2024

Asikkalan hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 hyväksyttiin valtuustossa syyskuussa 2022.

Asikkalan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty valtuustossa joulukuussa 2021.

Asikkalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt alueelliset suunnitelmat kokouksessaan joulukuussa 2021.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Kunnanvaltuusto .2024.

5 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2024 on laadittu yhteistyössä eri toimialojen kanssa hyvinvointikoordinaattorin johdolla. Vuosiraportti esitetään hyväksyttäväksi kunnanvaltuustolle.

Marja Koivisto, hyvinvointikoordinaattori

044 7780 022, marja.koivisto@asikkala.fi

Asikkalan hyvinvointiryhmä

Rinna Ikola-Norrbacka, kunnanjohtaja

Matti Kettunen, hyvinvointijohtaja

Petri Haapanen, sivistysjohtaja

Nerinda Laine, varhaiskasvatuspäällikkö

Aki Tiihonen, tekninen johtaja

Isa Maunula, kehittämisspäällikkö

Aapo Pispala, talousjohtaja

Heidi Huldén, henkilöstöpäällikkö

6 Suunnitelman hyväksyminen

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2023 on käsitelty ja hyväksytty:

Hyvinvointilautakunnassa .2024

Kunnanhallituksessa .2024

Kunnanvaltuustossa .2024